

Gildebrief

Het Gilde van Vrijwillige Molenaars

29e jaargang no. 2 juni 2010

COLOFON

Gildebrief

De Gildebrief is het verenigingsblad van het Gilde van Vrijwillige Molenaars (GVM) en verschijnt vier keer per jaar in een oplage van 2.200 stuks in de maanden maart, juni, september en december. De verantwoordelijkheid voor de inhoud van artikelen berust bij de auteur. De redactie is, tenzij anders vermeld, verantwoordelijk voor het geheel van het blad. Het bestuur is verantwoordelijk voor zaken die duidelijk een verenigingskarakter hebben. De redactie neemt graag kopij en suggesties voor artikelen in ontvangst en beoordeelt deze op plaatsbaarheid in haar geheel, gedeeltelijk of in gewijzigde vorm, zulks in overleg met de auteur.

Abonnement niet leden

Niet leden van het Gilde kunnen zich abonneren op de Gildebrief door donateur van het Gilde te worden voor het minimale bedrag van 15 Euro.

Advertenties

Voor bedrijven of instellingen die gelieerd zijn aan 'de molenwereld' bestaat de mogelijkheid in de Gildebrief te adverteren. Advertentietarieven zijn verkrijgbaar bij de penningmeester.

Bestuur van het GVM

Voorzitter: T.V. (Theun) Vellinga,
Venkel 21, 8252 CH Dronten, tel. 0321-317465
voorzitter@vrijwilligemolenaars.nl
PR, Documentatiebeheer.

Vice-voorzitter
Fr (Frans) Tulleman
(Zie ledenadministratie)

Secretaris: M.J. (Joke) Klinkspoor,
Zandkreek 26, 8032 JH Zwolle, tel. 038-4545998
secretaris@vrijwilligemolenaars.nl

Penningmeester: A. (Andrien) Muijsers,
Goeman Borgesiusstraat 42, 8331 KA Steenwijk,
tel. 0521-517020
penningmeester@vrijwilligemolenaars.nl

Afdelingscoördinator: Ingrid Friesema
Rhodosdreef 86, 3562 TH Utrecht, tel. 030-2619928
afdelingscoördinator@vrijwilligemolenaars.nl
Contacten met afdelingen, regiocoördinator en bliksemaf-leidergroep

Biotoopangelegenheden: J.G.C. (Joyce) Beneker,
Pr. Bernhardlaan 348, 2033 SC Haarlem, tel. 023-5634193
biotoop@vrijwilligemolenaars.nl

Opleidingscoördinator: vacature

Ledenadministratie en website

Fr. (Frans) Tulleman,
Vasco da Gamastraat 4, 5665 GL Geldrop,
tel. 040-2863023
ledenadministratie@vrijwilligemolenaars.nl
webmaster@vrijwilligemolenaars.nl

Coördinator Examen en Arbo

G. (Gerrit) Duinker
Tolhuislaan 25, 3862 WK Nijkerk, 033 2451060

Bliksemafleidercontrole

Coördinator L.J. (Leo) Tiggelman,
Livius 7, 3962 KD Wijk bij Duurstede, tel. 06-22004848, b.g.g.
0343-575684
bliksemafleidercontrole@vrijwilligemolenaars.nl

Gildeverzendingen

H.P.A. (Hub) van Erve,
Hoevense Kanaaldijk 9, 5018 EA Tilburg, tel. 013-5362100
verzendingen@vrijwilligemolenaars.nl

Vertrouwenspersoon

H.P.A. van Erve
(zie Gildeverzendingen)
A. (Ada) Meurs
Telemanstraat 60, 8031 KL Zwolle, 038 4225533

Gildeverzekeringen

Rekeningnummer G.V.M t.b.v. Gilde verzekeringen
Postbank (giro) 3503794 t.n.v. Gilde verzekeringen te
Steenwijk

Rekeningnummer

Rekeningnummer GVM t.b.v. contributie
Postbank (giro) 2144780 ten name van Het Gilde van
Vrijwillige Molenaars te Steenwijk

Steunpunt Molenbiotoop

De Hollandsche Molen (emailadres DHM@molens.nl),
Zeeburgerdijk 139, 1095 AA Amsterdam, tel 020-6238703,

Houthuizer Molen

Cultureel Erfgoed

Groninger molens

Bliksembeveiliging

In dit nummer:

De Kam, Redactioneel, Malle molenmeiden	3
De Houthuizer Molen	4
Discussie Cultureel Erfgoed	8
Molenzorg op nieuwe leest	10
Voor je het weet ben je gestrikt	12
Weerkunde anno 2010	14
Column, Plaatsen van herinnering	15
Elke dag weer	16
Bliksembeveiliging op de molen	18
Uitreiking certificaten Korenmolenaar	20
Even voorstellen	22
Boekenmolen	23
Verslag ledenvergadering	24
Verenigingsnieuws	28
Meestermolenaar	31

Foto voorzijde: Herbouwde Houthuizer molen (Huub van Est)

Redactie Gildebrief

Samenstelling

H.P. (Huub) van Est, (eind)redacteur
Zenegroen 302, 8935 KP Leeuwarden
058 2890704, redactie@vrijwilligemolenaars.nl
Jo Meessen
H.B. (Hein) Steinz
Jan Jansen
A. (Alice) de Wit, schrijft en regisseert Rondom Molens

Vormgeving en druk

Drukkerij de Bunschoter, 033-2997999

Kopij en mededelingen

Kopij voor het **septembernummer** van 2010 moet in het bezit zijn van de redactie **voor 1 augustus 2010**. Voor een latere aanlevering dient men te overleggen met de redactie. Teksten (al dan niet met foto's) kunnen worden aangeleverd per email. Bij voorkeur in Word op emailadres redactie@vrijwilligemolenaars.nl. Overzicht van stukken, zo goed mogelijk in volgorde aangegeven. Neem voor het meezenden van foto's even contact op met de eindredacteur.

Erfgoed en vernieuwing opleiding

Wie een beetje oplet weet dat er bijna geen dag voorbij gaat zonder dat je in kranten, TV (dan draaien ze wel eens verkeerd om!) en reclames wordt geconfronteerd met molens. Molens behoren tot ons cultureel erfgoed. Ze vormen onze nationale identiteit wordt ook wel gezegd. Ze zijn ook plaatsen van herinnering zou je kunnen zeggen met elk een eigen geschiedenis.

Voor het behoud van het cultureel erfgoed zijn molenaars onmisbaar. Zonder hen draaien ze niet en verpieteren of verdwijnen. In dit nummer aandacht voor het nieuwe beleid dat wordt ontwikkeld bij de Rijksdienst Cultureel Erfgoed.

De vernieuwing van de opleiding sluit daar goed bij aan. Het project in Groningen voor digitale ondersteuning van de opleiding door instructeurs en een opleiding voor molengidsen past daar ook goed in in deze tijd van digitalisering, ook al zal dat het gewone handwerk van instructeurs en leerlingen zeker niet overbodig maken. Mensen, zowel instructeurs als leerlingen, leren nu eenmaal ieder op hun eigen wijze. Hoe moet je anders bijvoorbeeld gevoel krijgen voor "het weer".

Er wordt hard gewerkt aan de lesbrieven. We moeten nog even geduld hebben zo bleek op de vergadering van 5 juni. Maar ongetwijfeld kan daarover in de volgende Gildebrief meer worden meegedeeld. Het Gilde is dan ook blij met de sponsoring van dit project, De Nieuwe Molenaar, zoals in deze Gildebrief in het verslag van de jaarvergadering en uit de lijst van sponsors valt te lezen.

De redactie

Tredmolen Koppelpoort Amersfoort

Malle Molenmeiden

Op uitnodiging van het Groninger Molenhuis bracht Commissaris der Koningin in de provincie Groningen Max van de Berg een werkbezoek aan enige molens in de provincie. In Mensingeweer werd molen Hollands Welvaart bezocht. Daar werd hij ontvangen door de "Malle Molenmeiden", met welke titel de molengidsen zichzelf voor deze gelegenheid hadden bekleed. Behalve deze primeur van molengidsen die een rondleiding verzorgden van een officiële delegatie uit ons openbaar bestuur had de Afdeling kort daarvoor ook al het genoegen gesmaakt van de geslaagde jongste molengids van Nederland in de persoon van de 14 jarige Renske Strijkstra.

Molengidsen zijn een goede aanvulling van het gastheerschap, waarvoor de molenaars

die het vaak te druk hebben met het draaien van de molen onvoldoende tijd of gelegenheid hebben. Zo kunnen we onze bestuurders en ambtenaren vaker ontvangen en de betekenis van het behoud van dit cultureel erfgoed uitlegen. Aan dit laatste ontbreekt het nog wel eens.

Bron: Groninger Molenhuis

De Kam

Enthousiasme en geduld

Geduld is een schone zaak. Dat geldt voor de redacteur van dit blad die mij geduldig blijft herinneren aan het inleveren van tekst voor "De Kam" in het nieuwe nummer. Maar geduld is op meer plaatsen in de vereniging belangrijk.

Onze geachte penningmeester, Andrien Muijsers heeft het geduld opgebracht en veel moeite gedaan om allerlei mogelijke sponsors aan te schrijven voor een bijdrage aan de vernieuwing van de opleiding. Het eindeloze schrijf- en belwerk heeft inmiddels al meer dan 100 000 euro opgeleverd! Verderop in dit blad kunt u hier meer over lezen. Vanaf hier ook hartelijk dank aan de sponsors.

Ook de afdelingsbesturen moeten geduld oefenen. Het opstellen van lesbrieven voor de nieuwe opleiding wordt grondig aangepakt door werkgroep 3. Om te zorgen voor een goede opzet is ondersteuning aangetrokken van een ervaren professional als het gaat om cursusontwikkeling. Dat kost tijd en we konden op tijdens de jongste opleidingsraad van de afdelingen op 5 juni dus nog niets laten zien. Wel hebben we met z'n allen goed kunnen bespreken wat we van leerlingen en lesgevende molenaars mogen verwachten. De leerling is verantwoordelijk voor de voortgang van zijn of haar opleiding. De verantwoordelijkheid van het Gilde is om dat zo goed als het kan te ondersteunen met instructeurs, gastgevende molenaars en lesmaterialen.

Ook de lesgevende molenaars moeten geduld oefenen. Als enthousiaste en ongeduldige molenaars doen we namelijk niets liever dan nieuwe molenaars volkomen te overladen met informatie. Eén ding is al wel duidelijk uit de nieuwe opleiding, het is belangrijk om te doseren. Met geduld de informatie over brengen, zodat de leerling het kan volgen. Ook zou ik vanaf hier alle instructeurs en gastgevende molenaars vragen om geduldig straks naar de nieuwe lesmaterialen te kijken. Verandering kost altijd enige moeite. Kijk er eens rustig naar, praat er eens over met anderen en gebruik het op je eigen manier in de opleiding.

Theun Vellinga
Voorzitter

De Houthuizer molen

Een lidteken verdwenen

Na de mislukte luchtlandingen van geallieerde troepen bij Arnhem en Groesbeek in september 1944 vormde de Maas gedurende langere tijd de frontlinie. Aan weerszijden van het Maasdal werden de molens geliefde objecten voor beschietingen. Sommige sneuvelden. Andere werden opgeblazen door terugtrekkende Duitse troepen. Van dat laatste is de Houthuizer Molen in Lottum aan de westkant van de Maas een voorbeeld.

Gesneuvelde molens

Van de windmolen op de Plasmolen die onder geallieerd vuur kwam te liggen is niets meer terug te vinden. De bewoners (de molen was in 1920 omgebouwd tot woning), de familie Daan, moesten in september 1944 voor de beschietingen uitwijken naar Gennep waar Albert Daan als arts werkzaam was in een sanatorium. De laatste molenaar van de windmolen, die ook wel als de molen van Uum bekend stond, was in 1920 was verhuisd naar de naastgelegen watermolen, De Bovenste Plasmolen, en kwam om door een granaatscherf.

In Gennep werd de zevende en laatste molen die Gradje 'den mulder' Jacobs had gebouwd vlak naast het sanatorium twee keer getroffen en de derde keer "gedecapiteerd" zoals bovengenoemde arts dat in zijn dagboek-aantekeningen van die periode schreef. Het bovenstuk viel voorover heeft men mij een familielid verteld. Van deze molen rest alleen

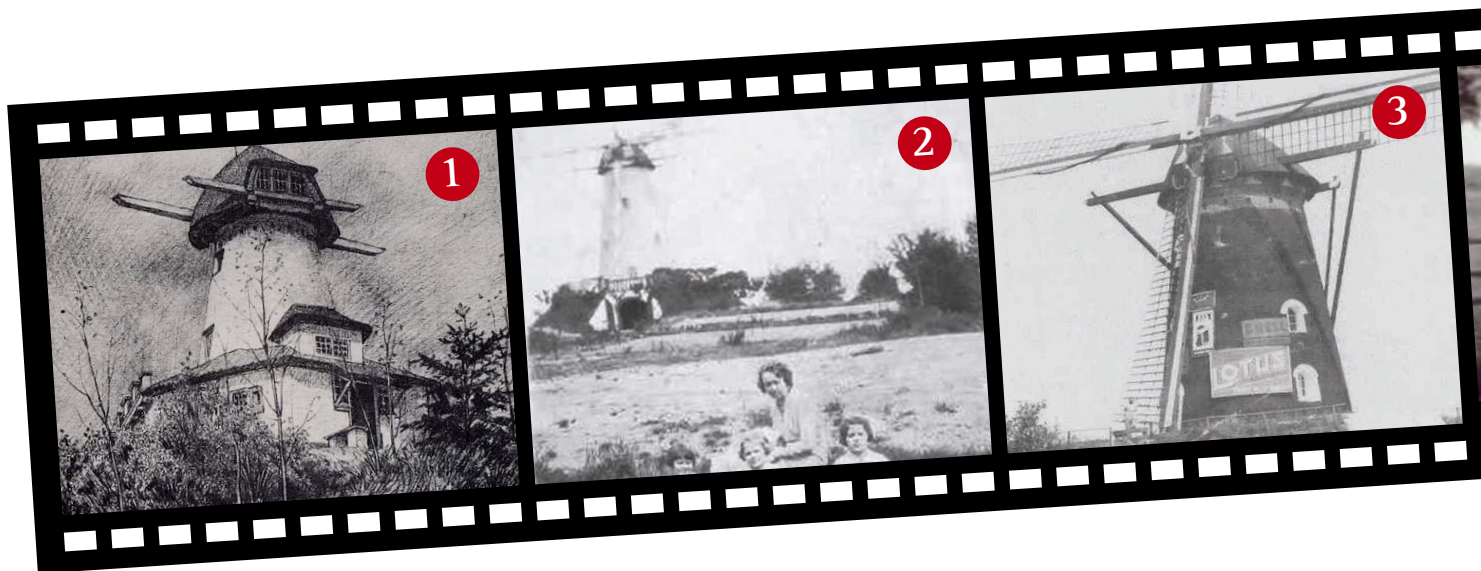
Rutten, die net geopereerd was, kort na de opening in de belt van de herbouwde molen. Aan de andere kant van de weg, tegenover Muijsers, hadden de Duitsers hun bunker.

Rutten mocht als monteur op de molen werken aan de dieselmotor die in een kuil in de belt was geplaatst vanwege de koeling. De motor had eerst in een schuur buiten de molen gestaan. De molen mocht niet draaien uit angst voor molentaal en beschietingen. Hij stond op goede voet met ze en schildte aardappels voor ze om te voorkomen dat hij naar Duitsland moest. Maar wel hielp hij de kostbaarheden uit de kerk, die ook van springladingen was voorzien, onder dak te brengen. Samen met Sjeng Verheijen, die bij de genie had gezeten en wist hoe je munitie onklaar moest maken zorgenden ze voor veel stoom in de molen als ze zogenaamd aan de schoorsteen voor de dieselmotor in de molen werkten. De broer van Sjeng was bij de OD,

te maken. Maar op 22 oktober gebeurde het dan toch. De Duitsers begonnen zich terug te trekken en slaagden er toch nog in 's nachts de molen op te blazen. Later gevolgd door de kerktoeren. De boerderij van Bos bleef gespaard.

De herbouw van de molen

De Houthuizermolen werd als koren- en pelmolen gebouwd in 1818 op een steilrand aan de Maas. Op 10 mei 2009 werd officieel de vang gelicht van de herbouwde molen die door de dorpsbewoners al die tijd als een lidteken was ervaren. Al in 1998 speelde men met plannen voor herbouw. Pas later kwam de vaart er in na een aantal haalbaarheidsonderzoeken. De provincie vond het wel een goed idee. Het Limburgs Landschap dat de gronden daar in bezit heeft had zich nooit gerealiseerd ook een molenbelt te hebben gekocht, maar vond het ook een goede gedachte en werkte,

de belt met ingang. Inmiddels verstopt achter een woning. Iets verder naar het zuiden, in Heijen Diekendal, werd de molen, gebouwd in 1861 door Jean Mathijs Clevers, door de Duitsers opgeblazen. De molen werd in 1950 voorzien van een uit Friesland afkomstige achtkant en draait nog steeds als De Gerarda.

Stilstaande wicken

Ook de molen aan de westrand van het Maasdal even ten zuiden van het rozendorp Lottum overleefde de oorlog in die periode niet. Op 22 oktober om 3 uur 's nachts is hij door de Duitsers opgeblazen vertelde de 81 jarige Thei

is gesneuvelde en ligt begraven in Loenen a/d Vecht vertelde hij.

Toch opgeblazen

De Duitsers hadden in kap en boven in de molen springladingen aangebracht. Een vriend van molenaar Clevers had gehoord dat de kans klein was dat de molen zou worden opgeblazen. Thei Rutten had dat zelf ook van de Duitsers gehoord. De boerderij van Sjang Bos lag richting Maas meer in het zicht en lag meer voor de hand als object. Toch stoomden Thei en de onderduiker die bij de genie was geweest met een petroleumstel zoveel als ze konden in de molen om de ladingen vochtig

Bij de foto's:

1. De Molen van Uum, Plasmolen rond 1920
2. Molen van Jacobs met Miets Clevers, Gennep 1933
3. Molen gebouwd door J.M. Clevers (nu Gerarda), Heijen rond 1930

zoals wel vaker bij molens het geval was, van harte mee. Er werd een stichting opgericht en er werden fondsen geworven. Ook de dorpsbewoners droegen geweldig bij. Met geld en 3000 werkuren van vrijwilligers, waaronder bijvoorbeeld vakkrachten die met acht man de rollers voor de kap maakten. In 2007 is

Twee van de presentatiepanelen in de molen

men begonnen zonder dat alles al rond was en op basis van het vertrouwen dat het goed zou komen.

Vakmanschap en maatwerk

De herbouw van de molen stelde zo zijn eigen eisen. Meer dan het fundament in de belt was er niet over. Men kende de breedte en de hoogte. Architect Keiren maakte voor niets bouwtekeningen. Voor het gaande werk is nog wel vakmanschap aanwezig in ons land. Maar dat gold niet voor het bouwen van een romp. Rond metselen komt nog amper voor. Ook de beltmuren waren niet meer bruikbaar door beschadiging van de fundamenteën. Dat bood de mogelijkheid voor een betonnen bak in de belt waarbij tegelijk rekening kon worden gehouden met het aanbrengen van toiletten, zoals dat tegenwoordig een vereiste is. Wie nu binnenkomt merkt er niets van. De wanden zijn keurig in baksteen afgezet.

Ook een ander probleem moest worden opgelost; de stenen en de mortel. De oude stenen waren niet meer bruikbaar. En bij stenen van Maasklei luistert de samenstelling van de mortel en vochtigheid van de stenen erg nauw. Een specialist uit Delft heeft dat uitgezocht. Ook de sponningen van de ramen in de molen vroegen om een eigen aanpak van de metselaars en timmerlieden die ramen moesten maken die er makkelijk uit moeten kunnen om de boel te laten doorwaaien. Uiteindelijk zijn er 90 000 stenen gebruikt. Genoeg voor zes woningen. Om precies rond te bouwen moest een soort reuzenpasser

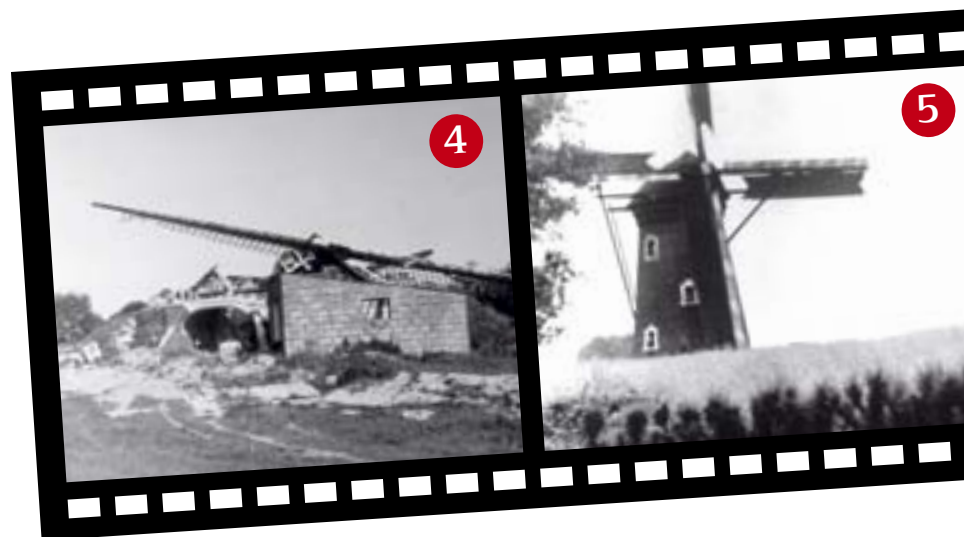
worden opgesteld. De molenpasser die gebruikt was in Soest bleek niet te koop. Vrijwilligers hebben er toen zelf maar een gelast.

Historische betekenis; publieksfunctie

Bij de herbouw van de molen is ook rekening gehouden met de cultuurhistorische betekenis van molen. Men is elders gaan kijken bij een

plek. Al in de 15e eeuw was er bijna op dezelfde plek een molen. Waarschijnlijk een watermolen aan de Lottumer Molenbeek die vlak daarnaast loopt. Daar woonde vroeger de molenaar heb ik begrepen.

In 1901 is de windmolen afgebrand en weer opgebouwd. De romp is toen waarschijnlijk

molen van Limburgs landschap hoe men het dat daar georganiseerd had. De belt is nu geheel ingericht voor de publieksfunctie. Men wordt er wegwijs in de geschiedenis van de molen en men kan er informatiemateriaal krijgen of binnen of buiten een kop koffie nuttigen. De molen moet ook een knooppunt worden voor fiets en wandelroutes. De molen werd in 1818 gebouwd. Het was waarschijnlijk niet de eerste molen op die

behouden gebleven en de nieuwe kap kwam waarschijnlijk uit Holland. Omdat deze wat groter was hebben ze romp wat uitgebouwd en passend gemaakt en zo is de molen ook nu herbouwd.

Verrassing

Bij de rondgang door de belt trof ik een foto aan die ik eerder had gezien. Daar stonden een jonge vrouw op met zittend daarvoor

drie meisjes en een hond. Voor een molen die niet de Houthuizer Molen was. Ik noemde de naam van de jongedame en men keek verbaast toen ik zei dat het Miets Clevers was. "Ja dat klopt, dat is Clevers' Miets, Antoon Clevers' dochter" was het antwoord. Nog verbaasder was men toen ik de namen van de drie meisjes noemde. Die informatie had ik van mijn neef die dezelfde foto heeft. Zijn moeder was geboren op de molen in Heijen Diekendal en een kleindochter van Jean Mathijs Clevers. Antoon Clevers was ook een kleinzoon.

Miets fotografeerde al voor de oorlog graag en liet die foto maken. Met de stamboomgegevens van mijn neef en de gegevens die ik over Jean Mathijs Clevers van een inmiddels overleden kennis uit Mill had gekregen kan het verhaal van molenaarsgeslacht Clevers nu geschreven worden. De Clevers waren molenaars in Mill, Aijen, Well, Heijen Diekendal (Afferden) en Lottum. Maar dat is een ander verhaal.

Een van de meisjes op de foto, mijn nicht, wist mij onlangs te vertellen waar de foto met Miets Clevers er op genomen was. Dat

Thei Rutten

Mijn dank gaat uit naar Thei Rutten en Ton Verstraelen (Secretaris van de Stichting Houhuizer Molen) voor hun informatie. Verder is gebruik gemaakt van een artikel in Limburgs Landschap 2009 nr. 1.

Molenbiotoop

'Voordat we begonnen is er een foto gemaakt van de omgeving. Daarbij ging het om de vlucht van de molen en hoe draait de wind? We moesten in een gebied van zo'n 25 meter de bomen weghalen. Dat waren sinds de oorlog natuurlijke wel echte bomen geworden. Valwind die ontstaat door de bomen is gevaarlijk als de molen draait. Ook is er een zichtas tussen de bomen door gemaakt richting de Maas. Toen de oude molen er nog stond waren er geen bomen, dat zie je op oude foto's. Maar we wilden geen echte kaalslag. Als er nu een keer weinig wind is, kan de molen niet draaien, dat is jammer maar daar hebben we bewust voor gekozen.

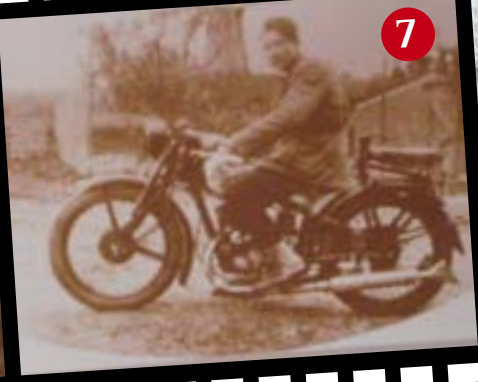
We hadden nog een probleem dat we moesten oplossen. Kennissen hebben ter nagedachtenis aan Hay Thielen, een van de eerste mensen die met de plannen kwam, een boom geplant. Toen was het idee: dat gaat nooit lukken. Maar nu de molen er is willen we wel die boom behouden en die houdt nu juist de wind uit de wiken. Die gaan we dus samen met het Het Limburgs Landschap verplanten. We wilden heel nadrukkelijk ook de oude steilrand langs de oude beekloop bewaren. De molenbelt ligt weer heel goed herkenbaar los op de steilrand. Hij ligt in het winterbed van de Maas op het hoogste punt, waar nooit water komt.

We moesten dus ook een vergunning van Rijkswaterstaat hebben, maar die kregen we heel makkelijk! Het was duidelijk dat ze de hoogwaterlijn destijds 'achter het bureau' hadden getrokken!

Bron: Limburgs Landschap 2009-1

Stichting
het Limburgs
Landschap

was in Gennep op de bruiloft van de moeder van mijn neef in 1933 voor de molen van hierboven genoemde gesneuvelde molen van Grad Jacobs

Al met al past de molen goed in wat sinds een aantal jaren onder historici is gaan heten Plaatsen van Herinnering.

Tekst en foto's: Huub van Est

Over de molens die aan het begin van het artikel worden genoemd heb ik eerder geschreven. Over de Molen van Uum in de Plasmolen in de Gildebrief van maart 2009, over de Gerarda in Heijen Diekendal (Afferden Lb) in Molens 74 van 2004

Bij de foto's:

4. De opgeblazen molen
5. De biotoop vroeger
6. Anton Clevers met zijn vrouw
7. Zoon Sjeng Clevers, de laatste molenaar

Molenbehoud is meer dan in stand houden

Sedert het congres in 2007 van het toenmalige RACM (inmiddels omgedoopt tot Rijksdienst Cultureel Erfgoed; RCE) over “Molens in het Nederlandse Cultuurlandschap” is de discussie over het molenbeleid in alle heftigheid losgebarsten. Niet in het minst door de uitdagende bijdrage van Jos Bazelmans met de titel “Moeten molens altijd malen” die om weerwoord vroeg. Op 5 maart 2010 vond een discussiebijeenkomst plaats in Amersfoort van het Gilde en afgevaardigden van de afdelingen met Jan van 't Hof van het RCE.

Historische plek

Het Gilde en de deelnemers van de afdelingen werden ontvangen in de hal van het vorig jaar juni geopende gebouw van de Rijksdienst Cultureel Erfgoed (RCE) door Jan van 't Hof. Daarna volgde een rondleiding door het nieuwe moderne gebouw dat toch goed past bij zijn omgeving. Op een historische plek naast de uit 1425 stammende Koppelpoort met zijn tredmolen in de stadsmuur.

Wat opviel is de zeer toegankelijke en ruime bibliotheek op de eerste verdieping waar het goed toeven is bij de aanwezige vijfenhalve

kilometer boeken en tijdschriften en meer dan twee kilometer bouwkundige tekeningen, foto's en papieren archiefmateriaal. Daarna ging het gezelschap naar de vergaderzaal op de bovenste verdieping van waaruit men prachtig uitzicht heeft op de Koppelpoort en de oude stad.

Kenniscentrum

Aan het begin van de bijeenkomst heette directeur Cees van 't Veen iedereen welkom en gaf hij een korte uiteenzetting over de moderniseringsplannen van het RCE. Niet alleen een nieuw gebouw, maar ook een andere

invalshoek van de Rijksdienst. Niet langer alleen gericht op behoud van ons fysieke erfgoed, maar ook op de plaats en historische betekenis en omgeving in de ruimste zin des woords ervan. Dat riep al onmiddellijk een vraag op. Waarom wordt onze mening met betrekking tot herformulering van het molenbeleid op prijs gesteld? Van 't Veen legde uit dat het RCE vooral een kenniscentrum wil zijn dat inspireert en stimuleert en cultuurhistorische waarden zo goed mogelijk duidt, naast andere taken als uitvoering van wetgeving en handhaving. “En dat willen we doen samen met anderen. Meer streven naar

gezag dan uitoefenen van macht". Er ontspoon zich vervolgens een korte discussie over de positie van gemeenten bij het molenbeleid in relatie tot de molenbiotoop.

Meer dan molenaar

Dat molenaars zeer betrokken zijn bij "hun" molen bleek maar al te duidelijk uit de discussie die volgde. Dat ze vaak ook heel verschillend aankijken tegen hun erfgoed bleek eveneens duidelijk uit de felheid waarmee de eigen opvattingen soms naar voren werden gebracht. Er klonk duidelijk behoefte aan inzicht in wat er blijft van het huidige beleid tegen de achtergrond van de bestuurlijke inbedding van de molen in zijn omgeving. Gemeenten worden daar geconfronteerd met de ministeries van Ruimtelijke Ordening en LNV. Hoe zullen deze gebruik maken van het nieuwe instrument van de structuurvisie? Waarom is Binnenlandse zaken er niet bij betrokken dat toch verantwoordelijk is voor de gemeenten. Die verkeren vaak in een lastige positie. Bijvoorbeeld wel vergunning verlenen voor bestemmingsverandering als de eigenaar wel van de molen af wil. En wat te doen bij verwaarlozing in zulke gevallen? Er is immers geen onderhoudsplicht.

Verplaatsing of niet

Bij dit laatste sloot de discussie aan over de plaats van de molen en de maalvaardigheid. Vrijwel alle molenaars waren het er over eens dat molens moeten doen waarvoor ze gemaakt zijn; malen. Ook dat molens dat zoveel mogelijk moeten doen op de historische plek waar ze gebouwd zijn. Maar wat is de historische plek? Vroeger werden molens ook om uiteenlopende

redenen verplaatst. Moet er in zulke gevallen een enge of ruime definitie van plek worden gehanteerd?

Meer discussie was er over de plek als de molen niet meer behoorlijk kan functioneren door het opgerukte geboomte en struikgewas (natuurbescherming), de oprukkende stad of industrieterreinen. Is het RCE in zulke gevallen niet te terughoudend als het gaat om planologisch optreden?

Overigens was men het er wel over eens dat het handhaven van de plek zoveel mogelijk in overeenstemming met de historische context moet zijn.

Molenbiotoop

Nauw samenhangend met het vorige is het ontbreken van een eenvormige regeling van de molenbiotoop zoals dat bijvoorbeeld wel voor andere zaken geregeld is in de Monumentenwet. Nu kennen we alleen een biotoopregeling zoals die door De Hollandsche Molen wordt gehanteerd. Richting gemeenten wordt daar door projectontwikkelaars op geschoten door windtunnelonderzoeken. Maar deze hebben vaak een statisch karakter en weinig oog voor snel wisselende weersinvloeden op het "windgedrag". En als molens niet kunnen draaien wordt het binnenwerk onbelangrijk en krijgt de molen een uitstraling die we eigenlijk historisch gezien niet willen.

Misschien moet er een instrument ontwikkeld worden vergelijkbaar met de MER rapportage. Een soort Erfgoedrapportage voor molens dat wordt vastgelegd in een omgevingsplan waarin ook de landschappelijke waarde een rol krijgt. De Rijksdienst zou hierbij het voortouw kunnen nemen.

Bibliotheek RCE (foto: Janine Schrijver)

Historische monument

Het meest heftig en uiteenlopend waren de meningen over "onderhoud en herstel in de oude toestand". De belangrijkste vraag daarbij was welke "oude stand". De geschiedenis door zijn molenaars en molenmakers bezig geweest met het aanbrengen van verbeteringen en veranderingen. Tot na WO II werden er nog de nieuwste wiesystemen aangebracht, terwijl ook de bedrijfsvoering van de molenaars en hun producten invloed heeft gehad op de molen of de bewoning. Om nog maar niet te spreken van de veranderingen in het vak van molenmaker en de gebruikte materialen. De kwaliteit van bouwhistorisch onderzoek kan hierbij een belangrijke rol spelen om tot verantwoorde besluiten te komen waarbij recht wordt gedaan aan zowel het functionerende historische werktuig als de historisch verantwoorde belevingswaarde van een molen.

Ambassadeurs

Het traject dat is ingezet om te komen tot hernieuwd beleid is nog niet afgerond. Maar Jan van 't Hof is wel gelukkig met de discussie die sinds 2007 soms in felle bewoordingen richting RCE is gevoerd. Het RCE wil ook aanspreekbaar zijn voor de opvattingen en meningen die er leven onder molenaars en moleneigenaren. Hij is door alle discussie onder de indruk geraakt van de grote hoeveelheid kennis en informatie die er met name onder molenaars aanwezig is. Ook over de plek en de plaats van de molen. Molenaars zijn onmisbare ambassadeurs voor het molen-erfgoed dat huist onder veel verschillende kappen.

Tekst en foto's: Huub van Est

Discussie over het molenbeleid

Molenzorg op nieuwe leest

Op 6 mei 2010 vond op Houtzaagmolen De Ster in Utrecht de aanbidding aan De Hollandsche Molen plaats van de reader “Naar een hernieuwd molenbeleid”, waarin alle tot nu toe verschenen artikelen met betrekking tot herziening van het Molenbeleid zijn opgenomen. De directeur van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) was verhinderd. Zijn taak werd overgenomen door de heer Bazelmans.

Inhoud reader

De bundel bevat maar liefst 28 artikelen van zeer uiteenlopende aard. Naast het beleidsstuk uit 1966 zijn er ook interne stukken van de dienst in opgenomen en praktische zaken als een restauratie vademecum en een inventarisatie van molens, incomplete molens, molenrompen en molenrestanten. Ook de reacties op het artikel van Jos Bazelmans "Moeten molens altijd malen" in de bundel van het RCE van 2007 hebben een plaats gekregen in de bundel. De bundel vormt mede een voorbereiding op de vier nog te houden bijeenkomsten verspreid over het land die nog zullen worden gehouden. Een en ander moet leiden tot een hernieuwd molenbeleid in 2011 dat breed wordt gedragen door eigenaren, molenaars en molenorganisaties en het bestaande molenbeleid uit 1966 zal opvolgen.

Oude en nieuwe leest

Het molenbeleid was tot nu vooral gericht op het maal en draaivaardig maken van nog bestaande molens. Om zo deze monumenten die na WO II in snel tempo in verval waren geraakt en verdwenen van de ondergang te redden. De gerichtheid op het maal en draaivaardig restaureren leidde er ook toe dat molens onder andere door het ontbreken van

een gegarandeerde molenbiotoop nogal eens verplaatst werden. In toenemende mate is het besef doorgedrongen dat molens niet alleen een monument zijn, maar ook een historische betekenis vertegenwoordigen die verder reikt dan het fysieke bouwwerk. Er gaat geen dag voorbij dat je geen advertentie tegenkomt met een molen. Het behoort tot onze identiteit die een geschiedenis kent van vele honderden jaren.

Aan deze betekenis wil men in het toekomstige beleid meer recht doen.

Drie ankerpunten

In de toelichting bij de presentatie bracht Jos Bazelmans drie gezichtspunten naar voren waarbinnen het beleid zich moet gaan afspelen.

In de eerste plaats is de molen een **Historisch werktuig**. Verbeteringen en veranderingen hebben daarbij door de geschiedenis heen een rol gespeeld. De laatste bedrijfstoestand wordt als uitgangspunt genomen.

Als tweede punt noemde hij de **Icoon**. De molen behoort tot onze nationale identiteit. In het buitenland is Nederland molenland en genereert op deze wijze inkomsten door toerisme en voor bedrijven.

Tot slot noemde hij de **Totem-functie**. De

molen die een museale waarde heeft gekregen. Een object om naar te kijken maar waar je niet meer aankomt.

Aan alle drie zitten haken en ogen, maar daarbinnen zullen oplossingen en keuzes moeten worden gemaakt. Hiervoor wil de Rijksdienst het platform zijn als kennisinstituut.

Geen pasklare oplossingen

Het hernieuwde beleid wil nadrukkelijk geen instituut gaan vormen waar door middel van het afstropen van vragen besloten kan worden of een molenmonument wordt veranderd, verplaatst of anderszins wordt verbeterd of gecompleteerd. Gezocht moet worden naar een goede balans tussen bovengenoemde drie ankerpunten. Historische ontwikkeling van de functie van de molen en het molenaarsbedrijf vervullen een belangrijke rol.

Wie meer wil weten of kennisnemen van de reader kan terecht op de website www.cultureelerfgoed.nl. Daar kan men ook vinden waar en wanneer de vier bijeenkomsten in de komende tijd zullen plaats vinden.

Tekst en foto's: Huub van Est

Voor je het weet ben je gestrikt

DVD met cursusmateriaal molenaar en molengids

Op 30 maart 2010 vond bij Abraham's Mostermakerij naast molen De Lelie in Eenrum de eindpresentatie plaats van het project "Meer Leven in Groninger Molens" door Roeli Broekhuis van Het Groninger Molenhuis. In samenwerking met het Gilde van Vrijwillige Molenaars is door Het Molenhuis tussen 2006 en 2009 dit project uitgevoerd dat beoogd molens als industrieel erfgoed, middels een DVD, meer onder de aandacht van het publiek te brengen.

Aanvulling molenbijbel

Een aantal jaren geleden vroeg Lammert Groenewold van de Slochter Molenstichting zich af of de blauwe bijbel van de opleiding niet wat ondersteuning kon gebruiken van de visuele mogelijkheden van de moderne techniek. Op deze manier zou je de opleiding tot vrijwillig molenaar kunnen vernieuwen en ondersteunen zonder dat aan de uitgangspunten zoals die in de voorgeschreven boeken voorkomt werd getornd. Zo ging hij aan de slag. Samen met de molenaars Arjen Strijkstra

en Tom Heijne werd een gedegen inhoudelijke cursus ontwikkeld. De ervaring die zij hadden en opdeden in het kader van bovengenoemd project heeft uiteindelijk geresulteerd in een resultaat dat er mag zijn. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling dat het beeldmateriaal het boek vervangt, maar kan goed gebruikt worden als hulpmiddel bij de opleiding.

Opbouw Visueel Cursusmateriaal

Lammert Groenewold gaf een korte presentatie, waarbij de grote lijnen van het cursusma-

teriaal werden uiteengezet. Aan de hand van soms bewegende of stap voor stap aangroeiende afbeeldingen wordt een dertiental modules doorlopen. Je ziet bijvoorbeeld hoe een achtkant of een zeskant wordt opgebouwd en hoe de kapconstructie in elkaar zit. De vang krijgt ruimschoots aandacht omdat het het meest risicovolle onderdeel van de molen is. De digitale leermethode, waarbij gebruik is gemaakt van de tekeningen die Gerrit Pouw in het verleden voor de opleiding heeft gemaakt, is op een technisch voortreffelijke manier in

elkaar gezet en verdient alleszins een vreugdestand.

Het weer

De laatste module is gewijd aan het weer. Een als moeilijk ervaren onderdeel waar we misschien nog iets kunnen leren van onze Belgische vakbroeders met hun "weermeters" wordt er opgemerkt. Fotograaf Jan Danes uit Kolham is molenaar in opleiding kan dat beamen. Hij wilde niet alleen foto's maken maar ook molenaar worden. "Zijn vrouw was er niet altijd gelukkig mee" vertelt hij. "Maar ik wel". Van het weer begreep hij eerst niets. En de module met het weer was daarbij erg nuttig. Maar als het koud was was het binnen wel gezellig bij de koffie. Dat vergoedde veel. Wat hij ook leuk vond tijdens de opleiding is dat je op de molen allerlei typen mensen tegen kwam. Wat voor een fotograaf natuurlijk ook weer leuk is. Hij ziet de digitale ondersteuning dan ook als een goede ondersteuning bij de opleiding. "Maar ieder leert op zijn eigen manier".

Cursus Molengids

Molenaars hebben vaak hun handen al vol aan de molen en hebben niet altijd tijd om mensen rond te leiden of een schoolklas of gezelschap te ontvangen. Vrijwilligers kunnen in die behoefte goed voorzien en als gids functioneren. In Groningen werd vorig jaar weer een cursus voor een vijftal molengidsen gegeven. Inmiddels zijn er in totaal 40 molengidsen opgeleid. Ook deze cursus is op DVD gezet. Molenaar Arjan Strijkstra, die samen met Tom Heijne en Marjo Brandse de cursus verzorgde, zette het belang van de cursus uiteen. Molens krijgen er niet alleen meer bekendheid door, maar ook meer draagvlak in de omgeving. Wat weer nuttig kan zijn voor

het behoud van een goede biotoop of het werven van nieuwe molenaars voor de opleiding. De bewoners in de omgeving worden er uitdrukkelijk bij betrokken. In de cursus wordt aandacht besteed aan de geschiedenis, aan de veiligheid, aan presentatietechniek en het houden van rondleidingen. De cursus wordt afgesloten met het organiseren van een activiteit.

Van 14 tot 70

Dat is de spreiding van de deelnemers aan de cursus molengids. De jongste gids is Renske Strijkstra. Omdat ze nog te jong is om examen te doen als molenaar gaat ze voorlopig maar als molengids aan het werk. Niet vreemd als de hele familie "molenaar".

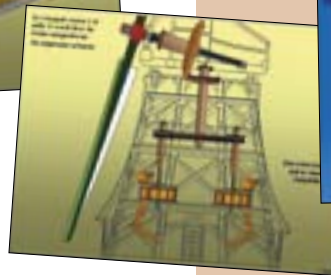
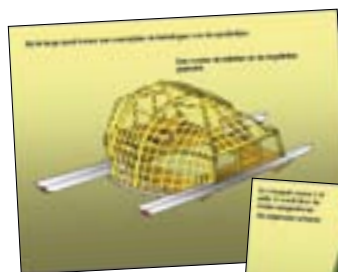
Bij Jan uit Ten Boer ging het anders. Al op leeftijd kwam hij vlak bij de Widdes Meuln in Ten Boer te wonen. Hij was nieuwsgierig en ging een kijkje nemen. Hij stelde vragen en voor hij het wist was hij gestrikt voor een cursus molengids. Hij geniet wel van spreekwoorden of uitdrukkingen die met molens te maken hebben als hij mensen rondleidt en verhalen vertelt. Zoals "met de billen bloot" of "koop, elders niet, wat Ten Boer u biedt". Ook is hij gelukkig dat er gedacht is aan een lift voor bejaarden en een rolstoel op de stelling.

Huib van Est

Foto's: Joos Lensink

Molengids van de Widdes Meuln, Lammert Groenewold en Leen Duym (vlnr)

Meer Leven in Groninger Molens

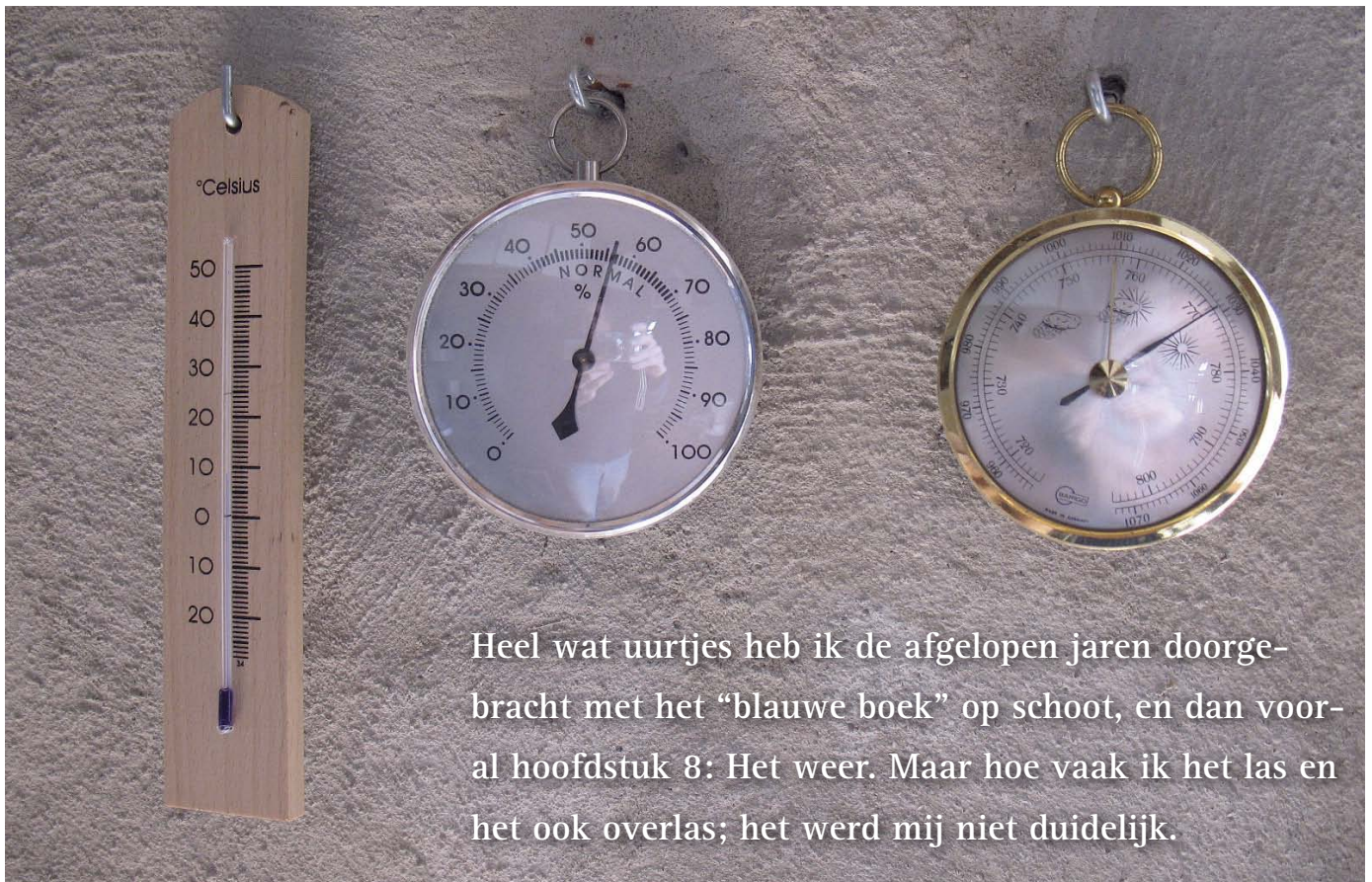
Wat begon als visuele ondersteuning voor de opleiding van vrijwillig molenaar heeft uiteindelijk geresulteerd in een drietal DVD's. Een ter ondersteuning van de opleiding en een voor de opleiding molengids. De derde DVD bevat viewer software voor Powerpoint en Adobe Reader. Aan alles is gedacht!

De DVD kost 10 Euro per stuk, en is verkrijgbaar bij:

*Het Groninger Molenhuis
Lopende Diep 8
9712 NW Groningen
050 3130052
info@groningermolenhuis.nl*

Weerkunde anno 2010

Heel wat uurtjes heb ik de afgelopen jaren doorgebracht met het “blauwe boek” op schoot, en dan vooral hoofdstuk 8: Het weer. Maar hoe vaak ik het las en het ook overlas; het werd mij niet duidelijk.

Theorie en praktijk

Het is niet eenvoudig om het weer theoretisch, simpel uit te leggen. De praktische manier is tegenwoordig niet haalbaar meer want wie staat er dag in dag uit nog aan de meelbak met de lichtreep in zijn hand? Dan leer je het wél. Ik heb de indruk dat er veel molenaars zijn die de didactiek van het weer niet beheersen. Naar mijn mening is de weerkennis het belangrijkste onderdeel van de opleiding want door een goede weersvoorspelling kan je veel problemen voorkomen. Op mijn examen heb ik me beholpen met feitenkennis (Wat is een zoom? Wanneer kan je onweer verwachten? Wat zijn de eigenschappen van zuidwesten wind? etc.) en ik weet zeker dat ik niet de enige ben. Maar gelukkig ben ik tóch geslaagd!! En toen toegetreden tot het elite korps van geslaagde molenaars, zo proberen velen van ons de status van het getuigschrift hoog te houden.

Vlaams weerbericht

Maar ik denk dat we de toetsing en het niveau

van de cursus blijvend ter discussie moeten stellen. Ook zou het goed zijn je horizon te verbreden door naar de buurlanden te kijken hoe zij het doen.

Met de beperkte weerkennis heb ik trouwens wel enkele jaren probleemloos gedraaid, mede doordat ik mij altijd op zaterdagmorgen goed op de hoogte stelde van het Vlaamse weerbericht. Het Hollandse is in Zeeuws Vlaanderen namelijk erg “onbetrouwbaar”. Totdat ik voor mezelf gesteld had: nu wil ik het weer écht gaan begrijpen zowel praktisch als theoretisch!

Weersvoorspelling als sport

Alles heb ik daarvoor gedaan: bij oude beroepsmolenaars in de leer gegaan, weerboeken van de bieb bestudeerd en vooral internet sites bekeken, hetgeen een heel goed medium in deze is, en eindelijk viel het kwartje!! Wát een tijd heeft me dat gekost. Maar.... je bent van de straat!

Nu is het voor mij een sport geworden om zaterdags mijn eigen weersvoorspelling te doen,

zónder raadpleging van de media.

Verleden week vroeg een bezoeker op de molen mij over de prognose van het weer. Trots liet ik hem mijn “weerstation” zien, een thermometer, barometer en een hygrometer. Ik vertelde dat er een bui op komst was. “Zo”, zei de jongeman. “Dat kan ik ook!” Hij haalde zijn zakcomputer uit zijn jas en toonde op de site Buienradar, dat er inderdaad een bui aankwam maar dat die ons zou schamen. Hij zou ook nog de site Windfinder kunnen bekijken. Die geeft exact de verwachte windsterkte aan bv in Cadzand of Breskens voor die dag. Ik moest er wel om lachen en echt niet “als een boer die kiespijn heeft.”

Tegenwoordig zeg ik altijd al tegen mijn leerlingen dat zij op de molen een mobieltje bij zich moeten dragen. Maar wat zal ik hen over vijf jaar zeggen???

*Ton Koops
vrijwillige molenaar
“de Witte Juffer” IJzendijke*

Logboek

De molenstichting van de gemeente Nergenshuizen heeft in zijn oneindige wijsheid een nieuw molenaarscontract opgesteld. Ik citeer:

Paragraaf 14; Logboek

De molenaar dient van elke dag dat hij op de molen aanwezig is geweest verslag te doen in een logboek, bij voorkeur op het speciaal daarvoor opgestelde formulier. In het logboek dient in ieder geval vermeld te worden:

- Het aantal aanwezige uren op de molen
- Het aantal draaiuren, indien van toepassing
- Het aantal maaluren, indien van toepassing
- Algemene weersomstandigheden met specifiek vermeld windrichting, windkracht, variatie van richting en kracht, bewolking, aantal millimeters regen, buigheid, onweer en luchtdruk
- De zeilvoering, zowel bij het opzeilen als na iedere verandering van zeilvoering, inclusief tijdsaanduiding en argumentatie
- Uitgevoerde werkzaamheden, in de categorieën Dagelijks werk, Klein regulier onderhoud, Klein speciaal onderhoud en Groot onderhoud. Indien de molenmaker werkzaamheden verricht dienen die te worden omschreven op het apart daarvoor opgestelde formulier.
- Behandeling van theorie en praktijkoefening voor leerlingen
- De opbrengst van molenpot. Indien een kasboek aanwezig is, dient de opbrengst van de molenpot hierin vermeld te worden (zie Paragraaf 15; Kasboek)
- Het aantal bezoekers, gesplitst in kinderen, volwassen en senioren, groepen dienen apart vermeld te worden
- Het aantal omwentelingen per draaidag
- Overige bijzonderheden. Denk hierbij aan festiviteiten, speciale dagen of gebeurtenissen in en om de molen.

In eerste instantie waren mijn collega-molenaars en ik niet erg te spreken over deze clause. Wij hadden al de goede gewoonte om een logboek bij te houden met daarin het aantal draaiuren, de belangrijkste werkzaamheden en voor de liefhebber het aantal omwentelingen, dat laatste per week of alleen wanneer het uitkwam. Niemand had zin in een uitgebreid administratief systeem en bovendien is het niet duidelijk waar de molenstichting al deze gegevens voor nodig zou hebben, als ze die überhaupt al ergens voor wil gebruiken.

Na verscheidene weken met het 'logboek nieuwe stijl' gewerkt te hebben ben ik echter van gedachten veranderd. Het invullen ervan kost zowel vooraf als na afloop van de draaidag zeker een kwartier en het totaal van een halfuur kan dus mooi opgeteld worden bij de totaal aanwezige uren op de molen. Dat betekent dat de molens van de stichting sinds het nieuwe contract méér open zijn dan daarvoor. Het logboek levert zo een belangrijke bijdrage aan het levend houden van de geschiedenis van onze unieke monumenten.

Plaatsen van herinnering

Vijf jaar geleden verscheen het eerste van vier delen met "Plaatsen van Herinnering". Een begrip dat sinds 1984 in Frankrijk gangbaar is geworden als "Lieux de Mémoire". In deze boeken wordt aandacht besteed aan plaatsen waar het verleden nog tastbaar aanwezig is, zoals bijvoorbeeld het station van Haarlem, Holland Michigan in de USA of het Cruquius-gemaal in Halfweg.

Voor het droogmalen van de Haarlemmermeer maakte Leeghwater al in 1629 een plan om met 40 molengangen met vier molens, 160 achtkante poldermolens, de Haarlemmermeer droog te malen. Dat kwam er niet van. Tot in 1836 de waterwolf toesloeg en de overstromingen door een storm reikten tot de poorten van Amsterdam. Eindelijk besloot men tot een gedegen aanpak. De historisch interessante discussie daarover duurde toch nog de nodige jaren. De keuze moest gemaakt worden tussen een groot aantal molens of drie stoomgemalen. Stoom stond nog in de kinderschoenen en de molenkennis was al enkele eeuwen aanwezig. De ingenieurs wonnen het van de windmolens. Vanaf 1849 hielden drie stoomgemalen de Haarlemmermeer droog. De technische ontwikkeling staat niet stil. Het enig overgebleven gemaal uit die tijd is de Cruquius. Nu een museum.

Molens vormen in hun vele varianten een aanvulling op ons cultureel erfgoed. Ook zij staan vaak op een plaats van herinnering en vertellen verhalen en geschiedenis. Soms zijn ze heel bijzonder. Zelfs al zijn ze "gesneuveld" in de oorlog, verdwenen of herbouwd. Ook die verhalen moeten verteld worden. Ze verdienen een "Plaats van Herinnering" te worden in onze geschiedenis.

Huib van Est

Jongste Molengids

Op een Groningse molen loopt men de kans rondgeleid te worden door de jongste molengids van Nederland. Gymnasiaste Renske Strijkstra is 14 jaar en heeft molenbloed. Haar vader en moeder en haar opa zijn molenaar en ze wonen naast de Noordermolen. Eind vorig jaar nam ze deel aan de cursus molengids. Al vanaf haar achtste had ze vaak meegelopen met rondleidingen. Dus... Over een paar jaar zal ze ook wel weer even de jongste vrijwillig molenaar van Groningen of Nederland zijn. Want dat ze vrijwillig molenaar wordt is voor haar zeker. (HvE, foto: Tom Heijne)

In de Gildebrief van september 2009 staat een artikel over de 1.500ste geslaagde windmolenaar. Aan het eind van dit artikel gaat het over het weer en wordt aangegeven, dat er behoefte is aan meer handvaten voor kennisvermeerdering. Onderstaand is een poging om hier iets aan te doen.

Elke dag weer

Kijk naar buiten

Het klopt, dat het veel te weinig is, als je alleen maar met het weer bezig bent, als je aan de molen bent. Toch is het heel simpel: je kan niet alle dagen met de molen bezig zijn, maar wel alle dagen met het weer. Die molen staat niet bij je in de achtertuin (meestal toch), maar het weer is er altijd en overal. En de mogelijkheden om je met het weer bezig te houden zijn er daarom ook altijd en overal. Het begint eenvoudig bij het openen van de gordijnen als je 's morgens opstaat. Maak er een gewoonte van om dan tien seconden de tijd te nemen om te kijken wat er dan te zien is. Dat zelfde doe je als je aan het eind van de dag diezelfde gordijnen weer dicht doet voor het slapen gaan. Dan is het wel handig als je eerst vaststelt in welke windrichting je dan uitkijkt. Neem eens de moeite om te zoeken of er vanuit je raam vlaggen zichtbaar zijn of bomen. Dan heb je een idee of het waait en uit welke richting. En vergeet dan niet dat je meer ramen hebt in je huis! Die ramen geven allemaal hun eigen kijk op het weer.

Waarnemen; voel de wind buiten

Als je de deur uitgaat, kijk dan even naar boven en neem waar of er bewolking is en hoe die er uitziet en wat de trekrichting is. Stel vast of het waait en uit welke richting. Als je onderweg bent, kijk je ook af en toe om je heen, maar dan uiteraard zonder de verkeersveiligheid in gevaar te brengen!

Neem de moeite om op de route die je vaak aflegt te ontdekken waar vlaggen staan, waar bomen staan waaraan je "windwaarnemingen kan doen". In het stukje lopen tussen auto en reisbestemming (en omgekeerd) neem je waar of er wind is, waar die vandaan komt, hoe hard die waait, hoe warm of koud het is en of er neerslag is. Het gaat dan om het simpel waarnemen van simpele weerelementen. Op die manier kan je, zonder dat het tijd kost, alle dagen met het weer bezig zijn. Dan gaat het alleen maar om het waarnemen en ik beloof je: de rest komt later, helemaal vanzelf. Als je dat dagdagelijks doet, bouw je vanzelf een "databank" van weerervaringen op. De

opeenvolging van het weer gaat je vanzelf opvallen en juist dát is zo belangrijk voor een molenaar. En juist dát is onmogelijk te verwerven, als je alleen maar met het weer bezig bent als je aan de molen bent.

TV-hulpje

Naast het simpel waarnemen, levert de televisie mogelijkheden op om dagelijks met het weer bezig te zijn. Maak er een gewoonte van om minstens één keer op een dag een goed weerbericht te zien. Er zijn mogelijkheden genoeg: het acht uur journaal op Nederland 1 of het tien uur journaal op Nederland 2, het weerbericht kort vóór acht uur op RTL4, het zeven uur journaal op Eén op de Belgische televisie. Ikzelf kijk alle dagen naar het laatavondjournaal op de Belgische zender Eén, dat 's morgens vroeg tot negen uur doorlopend herhaald wordt.

Een tweede mogelijkheid op de televisie is teletekst, waar uitgebreid aandacht gegeven wordt aan het weer. Maak er een gewoonte

van iedere dag minstens één keer de weerpagina's van teletekst te lezen, bijvoorbeeld tijdens een reclameblok. Op Nederland 1, 2 of 3 gaat het dan over de pagina's 702 en 703: weerbericht in telegramstijl, 704: de meerdaagse weersverwachting, 705: het weerrapport, 707: zeer gedetailleerde weersinformatie voor de kleine luchtvaart, 710: de weerwaarschuwingen, 717: "het weer nader verklaard" (kleine weerlesjes!).

De krant

Naast de televisie is er natuurlijk de krant: daar staat altijd een weerbericht in. De betere kranten hebben ook een beter, want uitgebreider weerbericht, waar veel van de leren valt. De korte weerberichten op radio en televisie sla je natuurlijk niet over.

Op bovenbeschreven manier is het mogelijk dagelijks met het weer bezig te zijn zonder dat het meer dan een minuut of tien per dag kost. Je moet wel tijd uittrekken om eens uit te zoeken waar die vlaggen en bomen staan waar je je op gaat oriënteren. Bovendien is het nodig, dat je een aantal gewoonten gaat ontwikkelen. Maar als dat eenmaal gedaan is, gaat de rest vanzelf en ga je steeds meer de lol er van inzien. Naarmate je ervaring en

Informatie via www.weer.nl

kennis toeneemt, krijg je er een tweede hobby bij: gratis en voor niks.

Internet

Een volgende mogelijkheid om (bijna) dagelijks met het weer bezig te zijn, is te vinden op het internet. Een mooie entree is www.weer.pagina.nl met een overvloed aan internetadressen met weerberichten en achtergrondverhalen. Daar zijn minstens drie complete weercursussen te vinden. Je hoeft uiteraard niet dagelijks op cursus te gaan, maar je ontkomt er niet aan om ook hierin te investeren. Dat doe je door ofwel middels het internet je te verdiepen in de achtergronden van het weer, dan wel door het lezen van één, maar

lieft meer boeken over het weer. Als je een vraag hebt over het weer, kan die je die ook via het internet beantwoord krijgen. Vul de kernwoorden van je vraag in bij een zoekmachine (www.zoeken.nl of www.vinden.nl) en ga maar kijken wat dat oplevert. Als je over de zoekresultaten niet tevreden bent, kan je je vraag aan andere molenaars/molensiefhebbers voorleggen op het molenprikbord (www.molen.pagina.nl/prikbord) en start één van die boeiende discussies die daar af en toe gevoerd worden.

Over molenaars die beweren, dat het weer moeilijk en lastig is, heb ik (helaas voor hen) een hard oordeel: als je het weer niet leuk vindt, blijf je met je handen van de molen af. Zoek alsjeblieft een andere, leuke hobby. Een molen werkt niet zonder wind en een molenaar kan niet zonder kennis van de wind. Die kennis van het weer komt je niet zomaar aanwaaien: daar moet je wel wat voor doen en daar begin je vandaag mee en je houdt er niet meer mee op. Als molenaar moet je echt twee hobby's hebben: eentje met de molen én eentje met het weer.

Barend Zinkweg

Molenaar Pendrechtse Molen in Barendrecht

Zeilmakerij van Neerven bv

**MOLENZEILEN IN
WK77 BRUIN OF WIT,
MARLON BOLUS ROOD**

**Driek van Erpstraat 1
5341 AK OSS
Tel. 0412-624028
Fax. 0412-627973**

**DEGELIJKHEID EN
GEGARANDEERD DE
BESTE KWALITEIT !!**

MOLENSTEENMAKERIJ

Voor de beste kunstmaalstenen als ook
blauwe basaltlava maalstenen.
Tevens wrijfstenen, kweernen (romeins model)
demonstratiestenen (ø 10, 15 of 20 cm) en
huishoudmolens.
Zeer snel en vakkundig scherpen van
uw molenstenen en maaltechnische adviezen.

Werkplaats:
Rijksweg 146
6586 AB Plasmolen, Nederland
Telefoon: 024 - 696 36 54
Fax: 024 - 696 36 57
GSM 0653667686
E-mail: molensteenmakerij@planet.nl

Bliksembeveiliging op de molen (het meetrapport)

Op 22 april jl werd er in opdracht van het stichtingsbestuur "Lattrop-Tilligte" een controle op de vier molens van deze stichting uitgevoerd. De metingen werden uitgevoerd door Evert van Rooijen en Leo Tiggelman, beiden lid van het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Het vakgebied van Evert is elektrotechnische installatie-techniek en Leo heeft kalibratietechniek als vakgebied.

De controleurs

Evert volgt de opleiding van vrijwillig molenaar en is ook geïnteresseerd in met name de bliksembeveiliging van wind- en watermolens. De bliksem-afleidercontroles voert hij als controleur zelfstandig uit. Leo vervult de rol van coördinator: dat zijn voornamelijk administratieve werkzaamheden zoals het verwerken en versturen van de aanvragen en de meetrapporten. Ondanks dat deze controles vrijwel altijd door één persoon worden uitgevoerd is het af en toe handig om dit ook eens met z'n tweeën te doen om wederzijds ervaringen uit te wisselen. Tevens vindt Leo het belangrijk dat de meetmethoden zoveel mogelijk zijn gestandaardiseerd.

De controle omvat een aantal vaste onderdelen:

- * Visuele controle van de bliksemafleiderinstallatie, waaronder alle elektrische verbindingen, de montage van de elektrische geleiders en de conditie van de flexibele kabel.
- * Het doormeten van de elektrische verbinding tussen de wieken onderling en de askop.
- * Het doormeten van de flexibele kabel
- * Het meten van de verspreidingsweerstand in de aardbodem.

Wat altijd moet worden gedaan

Bij stilstand (van de molen) de verbindingkabel tussen de wieken en de ringleiding zorgvuldig aanbrengen en de klemmen stevig aandraaien en de wieken met een ketting vastleggen. In de basisopleiding Vrijwillig Molenaar wordt in hoofdstuk 10.1.6 uitgebreid aandacht besteedt aan dit onderwerp. Het Gilde van Vrijwillige Molenaars heeft een vijftal leden die deskundig zijn op het gebied van de elektrotechniek bereid gevonden om de op de molens aanwezige bliksemafleiderinstallatie te controleren. Zij functioneren allen in hun eigen regio. De controles geschieden overeenkomstig de norm NEN 1014, 5e druk, Technische grondslagen voor Bouwtechniek T.G.B. van de hoofdcommissie voor de Normalisatie in Nederland.

Modelcontact DHM

Als we verder kijken naar het "Modelcontract Vrijwillig Molenaar" van De Hollandsche Molen dan lezen we onder artikel 12:

De molenaar is verplicht bij het beëindigen van het draaien de molen op vakkundige wijze stil te zetten en verder zodanige maatregelen te treffen, dat calamiteiten zoveel mogelijk worden voorkomen.

En verder onder artikel 15:

De eens per twee jaar door een deskundige te houden controle van de bliksemafleider komt eveneens voor rekening van de eigenaar.

De controle op de molens

De controles waarbij we hebben meegekeken betreffen de Nicolaasmolen en de Borgelinkmolen, deze laatste heeft een installatie van slechts enkele jaren oud. De inspectie begint met het in gereedheid brengen van de meetapparatuur en het slaan van twee hulp aardelektroden. Deze extra elektroden zijn nodig om de aardelektroden van de molen te kunnen meten.

Bij de Nicolaasmolen was de vereiste weerstand voor deze hulpelektrode slechts te bereiken door deze met water te begieten: de molen staat op een belt en het had hier ook al wekenlang niet geregend. Met een kannetje water werd veel bereikt! Nadat aardelektrode één was losgemaakt van de ringleiding werd de weerstand van deze aardelektrode gemeten, daarna de weerstand van aardelektrode twee. Daarna werd nog een meting uitgevoerd met beide aardelektroden aangesloten.

Zo'n controle duurt ongeveer 2 uur en de molenaar moet er bij aanwezig zijn om het wiekenkruis te laten ronddraaien. Jozef Derkman heeft ons de weg gewezen in de molen. Vooral het nazien van de elektrische verbinding tussen de wieken vergt nogal wat klauterwerk in de kap. Nadat alles is door-gemeten worden de meetresultaten door de controleur in een meetrapport verwerkt.

De uitslag van de meting

Deze wordt door de coördinator naar de molenaar en de eigenaar van de molen gestuurd. Hierin kunnen aanbevelingen opgenomen wanneer er fouten of beschadigingen aan de installatie zijn geconstateerd. Ook is het verstandig om met deze gespecialiseerde collega's de installatie rondom de molen eens helemaal goed te bekijken, het is een leerzaam gebeuren. Vooral het bevestigen van de aardkabel aan de ringleiding: deze veelvuldig voorkomende handeling kan leiden tot ingesleten gedrag, het schoonhouden van de contactvlakken en het smeren van de schroefdraad van de klemmen op beide punten wordt nog al eens overgeslagen.

Joos Lensink / Leo Tiggelman

Foto's: Joos Lensink

De controle begint met uitleggen wat men gaat doen

Het losmaken van de aardelektrode nr. 1 gaat niet vanzelf

De aardingskabel verbindt wiek / wiekenkruis met de ringleiding

De meet-apparatuur

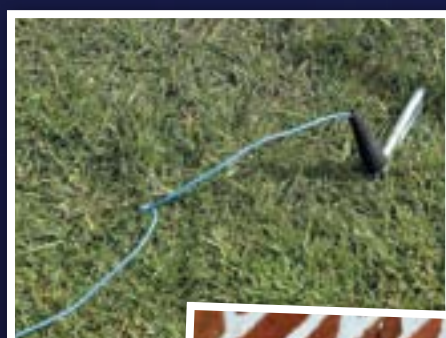
Overleg tussen Leo en Evert

De aardingskabel aan de wieken

Evert in de kap

De hulp-elektrode

Zo hoort het er uit te zien

De aardingsbeugel

Weerstand

De weerstand van de aardelektrode moet zijn $= 2,5 \Omega$ (d.w.z. gelijk of kleiner dan $2,5 \text{ Ohm}$). De soortelijke weerstand van koper $= 0,0175 \Omega$ per m/m^2 , in vergelijking met andere metalen, behalve zilver ($= 0,0163$), de beste geleider. De beste stroomgeleider heeft dus omgekeerd de laagste weerstand.

Uitreiking certificaten Korenmolenaar

Tijdens de jaarvergadering van het Gilde van Vrijwillige Molenaars op zaterdag 3 april 2010 te Soest, konden de onderstaande 18 deelnemers aan de Vakcursus Korenmolenaar het certificaat in ontvangst nemen. Hier was natuurlijk wel het nodige aan vooraf gegaan.

Vakcursus korenmolenaar 2009 - 2010

Nadat de deelnemers zich opgegeven hadden, konden ze met de beschreven doelstellingen aan de slag om de boeken, geschreven door D.J. Abelskamp, "Zingende Stenen" en "Rond Zingende Stenen" te bestuderen. Op 8 april 2009 volgde de toelatingstoets te Maarsbergen en degene die de toets met positief resul-

taat afgerond hadden, konden verder met het theorie en praktijkdeel van de cursus.

De verplichte theorieavonden over graan- en bakkwaliteit, van molenmeel tot molenbrood, hygiëncode en wetgeving rond het molenaarsbedrijf werden weer in Wageningen gehouden. Voor wat de praktijk betreft moest men samen met een instructeur aan de slag met een of meerdere maalkoppels.

En dan de praktijk

Gijs Hasselbach, Henk Rutgers en Jan Vermeulen gingen met instructeur Wouter Pfeifer aan de slag op "De Vriendschap" te Weesp. Hier werd het in onbelans raken van de looper onderzocht en opgelost, terwijl ook de looper van het zuidkoppel gebild werd.

Instructeur Hans Titulaer ging samen met Marc Crins, Patrick van Kessel en Pierre

Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde

Konings aan de slag op "De Zeldenrust" te Geffen en de Standerdmolen van Batenburg. Op "De Zeldenrust" ging men aan de slag met het pennetjeswerk i.v.m. een slecht strijkende steen en in Batenburg werd de ligger gebild van de voormolen.

Nelly Sonneveld, John Wijnhoven en Tim Dreessen waren in de voorgaande Korenmolenaarscursus al aan de praktijk begonnen, maar dit konden dit toen niet afronden. Nu ging men met instructeur Maarten Dolman aan de slag om het reguliere onderhoud (controle afstellingen, billen loper, e.d.) aan het koppel kunststenen op "De Windotter" te IJsselstein uit te voeren.

Jan Struik, Bram Troost, Drewe Schouten en Roel Kleen gingen op "Penninga's Molen" te Joure en "Molen Massier" te Nieuwleusen met instructeur Johannes Kooistra aan de slag. Voor de "Penninga's Molen" moest eerst het nodige gerekend worden, want hier had men het probleem dat er niet goed gemalen kon worden door een verkeerde omtreksnelheid van de loper. Hier moest een nieuw rondsel gemaakt worden met 31 staven i.p.v. 28 om een en ander weer in het goede snelheidsbereik te krijgen. Op "Molen Massier" werd middels billen en zandmalen een koppel stenen, wat gebruikt werd voor maïs malen, geschikt gemaakt voor het malen van consumptiemeel. Sjoerd Gaastra, Martin van der Steen en Jan van Elteren gingen samen met de instruc-

teurs Hans Titulaer en Kees Fitters aan de slag op "De Lelie" te Elkerzee en "De Haas" te Zierikzee. In Elkerzee liep de steen niet lekker, liep op één punt aan en maakte golvende bewegingen, wat werd verholpen door o.a. het herplaatsen van steenbus en stut van het pennetjeswerk. Het warm worden van het meel in Zierikzee werd verholpen door de loper te billen.

Goof van den Brink ging voor de praktijk naar de "Monnikenmolen" te Sint-Jansklooster en "De Maagd" te Hulshorst. Op de "Monnikenmolen" werd samen met instructeur Tonnie Moes het hobbelen van de lopen verholpen, terwijl op "De Maagd" de loper gebild werd

van het elektrische koppel en het windgedreven koppel vervangen. Voor Alisa Crawford was het volgen van de Ambachtelijke Korenmolenaarscursus een echte

onderneming. Alisa komt namelijk uit Holland, Michigan en zij kwam vanuit Amerika over om de toets, de theorieavonden en de praktijk hier in Nederland te volgen. Haar praktijk volgde ze op "De Zandhaas" te Santpoort bij Jos Kors, Molensteenmakerij Hans Titulaer, "Op Hoop van Beter" te Inge bij Bert van der

Voet en op "De Vriendschap" te Weesp bij Wouter Pfeiffer. Hier leerde ze de "ins and outs" van het Ambachtelijk Korenmolenaarschap met o.a. billen van stenen, balanceren van een loper en het produceren en verkopen van meelproducten.

Petro van Doorne

Foto's: John Houben

De volgende cursus is al weer vol geboekt qua aantal deelnemers en is ook al weer begonnen. Mocht je belangstelling hebben voor deze cursus, geef je dan op bij: Bert van der Voet, tel: 0344-602198 of e-mail: aevvoet@prettel.nl

Even voorstellen

Dit jaar zijn we begonnen met de uitvoering van het project "de Nieuwe Molenaar". We zijn daarvoor in zee gegaan met Stichting Verbeeld Verleden, een stichting die zich bezighoudt met cultuur educatie. Dat dit project niet uit de contributieopbrengsten gefinancierd kan worden zal voor ieder weldenkend Gildelid duidelijk zijn.

Sponsors voor dit project

Voor dit project is financiële steun (toegezegd) verkregen van een aantal instellingen. Samen zijn deze instellingen goed voor een bijdrage van 103.000 Euro waar we heel gelukkig mee zijn. Wij stellen deze instellingen hieronder graag even aan u voor.

Namens het bestuur, Andrien Muijsers, penningmeester

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

RCE

RCE (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed) steunt onze inspanningen al vele jaren. Zij zien als geen andere organisatie het belang in van het "in beweging houden" van onze molens en dat dit alleen kan gebeuren zolang er molenaars worden opgeleid. Behalve de normale tegemoetkoming mogen we rekenen op geld voor zowel de nieuwe opleiding als de vormgeving van deze opleiding.

Prins Bernhard Cultuurfonds

Het Prins Bernhard Cultuurfonds geeft Cultuur een kans. Vanuit die optiek steunen ze ons project.

DELA Fonds

Het Dela fonds komt voort uit de onderlinge begrafenisverzekering DELA (Draagt Elkanders Lasten). Dit fonds steunt projecten waarbij informatie wordt uitgewisseld en die op één of andere manier betrekking hebben op meerdere generaties. Ons project werd door Dela Fonds op waarde geschat en zij ondersteunen van harte onze poging om onze opleiding te vernieuwen.

De Hollandsche Molen (Stokhuyzen Publicatie Fonds)

De Hollandsche Molen staat zeer positief tegenover ons streven om de opleiding didactisch te vervolmaken. Zij hebben ons via het Stokhuyzen Publicatie Fonds een bedrag toegezegd.

Fonds voor Cultuurparticipatie

Het Fonds voor Cultuurparticipatie stimuleert dat zoveel mogelijk mensen actief aan cultuur doen. Het feit dat door een vernieuwde opleiding meer molenaars meer mensen kunnen laten zien wat een molen betekent en betekend heeft is voor dit fonds aanleiding geweest om onze vernieuwde opleiding te steunen.

KF Hein fonds

Karl Friederich Hein liet bij zijn overlijden in 1945 zijn hele vermogen na aan het KF Heinfonds met als bedoeling het steun geven aan instellingen die op de één of andere wijze mensen laten studeren.

Boekenmolen

Bestaande en verdwenen watermolens in Noord-Brabant

Begin juni verscheen het boek over de bestaande en verdwenen watermolens in Noord-Brabant. Vier Nederlandse provincies hebben een groot aantal watermolens gekend: Noord-Brabant, Limburg, Gelderland en Overijssel. De laatste drie hebben hun watermolenhistorie al vastgelegd, Noord-Brabant niet. Daarin is nu voorzien.

In Noord-Brabant stonden in het verleden 83 watergedreven molens. In 39 van de huidige 67 Noord-Brabantse gemeenten stonden een of meer watermolens. Helaas

zijn er slechts 10 over. Het zijn vergeten monumenten. De watermolens vormen een belangrijk onderdeel van ons cultureel en industrieel erfgoed. Waar lagen ze? Welke functie hadden ze? Wanneer zijn ze gesticht? Wie waren de eigenaren en de mulders? Wanneer en waarom zijn ze verdwenen? Op deze en andere vragen wil het boek 'Watermolens in Noord-Brabant, vroeger en nu' een antwoord geven. Het laat u kennismaken met 'de pracht en praal' en 'het wel en wee' van de watermolens in onze provincie.

Het boek is samengesteld door P-H van Halder en wordt door hem in eigen beheer uitgegeven. Het wordt gedrukt op A4 formaat in genaaid gebonden uitvoering met harde kaft. Het heeft 272 pagina's, waarvan 160 in full colour met ruim 300 foto's, afbeeldingen, grafieken en tabellen. De prijs bedraagt € 20,-.

Het boek kan worden besteld via phvanhalder@hetnet.nl. De verzendkosten in NL bedragen € 3,50 per exemplaar. U dient € 23,50 over te maken op bankrekening 523942354 t.n.v. P-H van Halder te 's-Hertogenbosch. Het boek zal u vervolgens via TNT Post worden toegezonden.

Overijsselse windmolens van toen en nu

In het december nummer is kort aandacht besteed aan bovengenoemd boek. Beeldgeschiedenis heb ik het toen genoemd. Een bijzonder boek. Een boek zonder poespas dat aan de hand van ansichtkaarten en afbeeldingen niet alleen mooie plaatjes en foto's oplevert, maar ook een beeld oplevert van de geschiedenis die er mee verbonden is. Het boek is nu genomineerd door het Historisch Tijdschrift Overijssel. Een inventarisatie van al het moois dat er nog is, maar ook een document dat pijnlijk duidelijk maakt hoeveel moois er verloren is gegaan, aldus het tijdschrift (hve).

Het boek is de verdienste van Gerard Varwijk die zo'n 70 jaar geleden zijn eerste ansichtkaart kreeg van molen De Hoop, de molen van zijn opa.

Het boek is uitgegeven door de Stichting Verdwenen Molen in Dedemsvaart.

De prijs van het boek is 29,90 Euro. Door overmaking van 33,40 Euro op rek.nr. 1095.23.865 van de Rabobank t.a.v. Stichting Verdwenen Molens Dedemsvaart onder vermelding van naam en adres wordt het boek door drukkerij Waanders uit Zwolle per post bij u thuisbezorgd.

Molens in het Land van Cuijk en Omstreken

De vereniging De Molenvrienden Land van Cuijk viert dit jaar haar vijftienvijftigjarig bestaan. In het kader daarvan vinden allerlei activiteiten plaats. Een van de activiteiten heeft al geresulteerd in een handzame uitgave op A4 formaat met beschrijving van alle nu functionerende molens in het land

van Cuijk en de Kop van Limburg. Op iedere pagina staat een molen beschreven met een korte historische toelichting. In het midden van het boekje een handzaam kaartje. www.molenvrienden.nl

Molen Jan van Cuijk

Deze molen viert dit jaar het 150 jarig bestaan. Het feest wordt gevierd op 28 en 29 augustus 2010. Ter gelegenheid daarvan is een DVD gemaakt met de titel *De reis van graan tot brood in vroeger tijden*. De DVD kost 9,95 Euro. De opbrengst komt ten goede aan de molenfeesten.

Meer informatie is verkrijgbaar bij voorzitter Stefan Willems: Molenstichtingjanvancuijk@gmail.com

Puntkomma;

Rubriek voor reacties of aanvullingen van lezers

Ik hou van Holland

Deze winter keken mijn dochters naar het RTL programma "Ik hou van Holland". Het viel mij gelijk op dat de molen die achter Linda de Mol draait de verkeerde kant opdraaide. Ik heb de stoute schoenen aangetrokken en een vriendelijke mailtje naar RTL gestuurd met het verzoek om de molen de juiste kant op te laten draaien, want je houdt tenslotte toch van Holland. Op zaterdag 3 april zaten mijn dochters weer voor de buis naar het programma te kijken. Plotseling kwam er van beneden een brul: "Papa de molen draait nu goed". Hierop vloog ik naar beneden en inderdaad de molen draaide zoals het hoort. Ik heb wederom een mail gestuurd naar RTL om ze te bedanken.

Toch weer een kleine overwinning voor ons molenaars.
Rob Ruitenbeek, Vrijwillig molenaar

Ymkje Weijers, toekomstig molenaar in Merselo, had het ook gezien. Maar de keer daarop was het toch weer mis.
(redactie)

Ledenvergadering Gilde Vrijwillige Molenaars 2010 in Soest

De jaarvergadering van het Gilde werd dit jaar gehouden op 3 april 2010 in Soest. Hieronder het verslag van secretaris Joke Klinkspoor.

1. Opening

Voorzitter Theun Vellinga opent de vergadering en heet iedereen welkom. Afmelding: P. Hazelager, J. Wieffer, B. Slooten, G. Sturkeboom, S. Bezema - Tel, J. Jansen en G. Duinker voor het ochtenddeel.

2. Bestuursmededelingen

- Vraag aan de afdelingsbesturen: John Houben heeft examenbegeleidingsformulieren bij zich, graag afhalen scheelt voor het GVM portokosten.
- In 2009 heeft Theun voor zijn werk in Rome gewoond en Frans heeft de voorzittersrol tijdelijk op zich genomen. Theun dankt Frans voor de waarneming.
- John Houben heeft lange tijd ARBO zaken onder zijn hoede gehad. Er is op de achtergrond veel werk verzet en John heeft het recentelijk overgedragen aan Gerrit Duinker, Gerrit is er vanmiddag. Dank je wel John.
- Examen eisen zijn herzien. Formeel wordt er nog niet geëxamineerd volgens de nieuwe eisen, toch werken deze nieuwe eisen al wel door. Herziening van de opleiding, daar komen we op terug vandaag.
- Bestuurslid en Coördinator Opleidingen Jan Jansen, is er nu niet, Jan is op vakantie. Jan heeft zich terug getrokken in de functie als bestuurslid. Wie heeft er interesse voor het aandachtsgebied Opleidingen? Meld je aan bij bestuur GVM.
- Huidige bestuurssamenstelling:
Theun Vellinga, voorzitter, benoemd 2008
Frans Tullemans, vice voorzitter, webmaster en ledenadministratie, opnieuw benoemd 2009
Joke Klinkspoor, secretaris, benoemd 2007
Andrien Muijsers, penningmeester, benoemd 2007
Joyce Beneker, biotoop, benoemd in 2007
Ingrid Friesema, afdelingen 2009
Vacature opleidingen.

3. Vaststellen van de notulen van de ledenvergadering 4 april 2009 in Woerden

Notulen vastgesteld en goedgekeurd. Dank aan de secretaris.

4. Jaarverslag 2009

Ledenbestand: Er is een kalme groei in het ledenaantal.

Vraag: Hoeveel mensen die geslaagd zijn, zijn actief?

In totaal zijn er 1500 geslaagden, 1047 zijn nog lid, ongeveer 1/3 is geen lid meer. Hoeveel er nog actief zijn dat weten we niet als landelijk bestuur.

Kijken naar leeftijdsopbouw en verloop? De Vut regeling bracht ons veel nieuwe leden en ook vaak geslaagde leden. Het verhogen van pensioen-

gerechtigde leeftijd heeft invloed op de aanmelding van nieuwe leden. Hoe komen we aan nieuwe leden? Welke leeftijdscategorie gaan we benaderen? Hoe houden we het ledenaantal op peil of, nog beter, hoe kunnen we zelfs groeien?

"Hoe lang gaat een geslaagde actieve molenaar mee"? Wat is de "vervangingsbehoefte"?

Er zijn in 2009 140 welkomspakketten verzonden, hoe verhoudt zich dat het geslaagde leden? Veel mensen gaan in opleiding maar maken de opleiding niet af. Het is een onderzoek waard om te kijken hoeveel er beginnen en hoeveel er de opleiding met een certificaat afmaken, wat gebeurt er in die tussentijd? Wat speelt een rol: zwaarte van de opleiding, de introductie, de begeleiding?

Speciale donateurs: in deze groep vinden we leden die vaak jonger zijn dan 16, zij mogen nog niet starten maar ontvangen wel welkomspakket. Is het een idee om wanneer ze 16 worden een brief te sturen dat ze het donateurschap kunnen omzetten naar lid in opleiding. Frans weet van veel speciaal donateurs geen geboortedatum. Op het aanmeldingsformulier is de geboorte datum niet ingevuld.

Windmolenaars: 700 tot 750 leerlingen zijn in opleiding waaronder de "eeuwige student".

Watermolenaars, 40 tot 50 mensen zijn in opleiding.

Examenresultaten: Het aantal van 60 geslaagde wind molenaars is een slagingspercentage van 95%.

In de loop van de jaren is het slagingspercentage van 60% naar 95%. Is dit de toenemende mildheid, is het te gemakkelijk of zijn ze bij de examencommissie te soepel?

In contacten met de examen commissie DHM blijkt de wijze van examineren van grote invloed op de resultaten. Het benaderen, op gemak stellen, wat weet de kandidaat wel, wat kun en ken je. Deze manier van examineren werpt z'n vruchten af. Theun is blij met deze benadering. Dank voor de examencommissie voor de inspanning tijdens de dag zelf en de eventuele vrije dagen die je moet opnemen. Als geslaagde molenaars groeien we in

aantal en we zetten graag de plezierige samenwerking voort. Standaard cursus werkboek is niet het lesboek staat in de Gildebrief! De samenstellers van "de blauwe map" doe je hiermee tekort en de geslaagde molenaars hebben dit gebruikt, prima materiaal! Theun legt uit dat het een naslagwerk is ook voor het structureren van de lesstof. Er wordt nu gewerkt aan lesbrieven, deze zullen het uitgangspunt worden.

5. Aanpassing Huishoudelijk Reglement: Vertrouwenspersoon voor het Gilde

Het Gilde Vrijwillige Molenaars streeft naar een sfeer waarin iedereen prettig en veilig kan functioneren en waar persoonlijke integriteit wordt gerespecteerd.

Vorig jaar is in de jaarvergadering gemeld dat we er mee aan de slag gaan. Na overleg met een professionele organisatie is besloten om dit op te nemen in het Huishoudelijk Reglement..

Hub van Erve en Ada Meurs stellen zich beschikbaar voor de taak van vertrouwenspersoon.

In de volgende Gildebrief worden de gegevens van deze 2 mensen opgenomen.

Theun dankt Jo Meessen, Jo heeft ons materiaal aangereikt opdat wij met de aanzet van Jo aan de slag konden over dit onderwerp.

Is er een protocol gemaakt? Een van de onderdelen is dat de vertrouwenspersoon een cursus volgt, dit komt aan de orde bij de begroting die straks wordt gepresenteerd. In het HHR: de vertrouwenspersoon werkt onafhankelijk van het bestuur. Je kunt direct contact opnemen als lid met een vertrouwenspersoon.

Waarom is er niet gekeken naar een Externe vertrouwenspersoon? Er is met een professioneel bedrijf gesproken, hier is de ervaring dat de meeste klachten met een interne vertrouwenspersoon op te lossen zijn, zo niet dan kan deskundigheid extern gezocht worden door de 2 intern aangezochte mensen.

In de Gildebrief maart 2010 pagina 18 staat de toelichting van het voorstel. In principe zijn er bij GVM twee personen, tekstueel is het er 1 omdat het gaat om "het instituut vertrouwenspersoon".

Is dit alleen voor leden onderling of ook tussen leden en moleneigenaren? Het gaat niet om meningsverschillen, het betreft klachten over de bejegening.

Het voorstel is met meerderheid aangenomen.

Theun vraagt alvast aandacht voor het middagdeel. Theun nodigt de aanwezigen uit om de lichaamsdelen die in namen op de molen voorkomen en je nu invallen te noteren!

6. Financieel verslag 2009

Andrien Muijsers, de penningmeester doet verslag en licht de cijfers over 2009 toe.

Inkomsten:

De buffer voor schadeverzekeringen is blijven bestaan, geen grote claims. De nieuwe molenaar is begroot.

Meer leden GVM dus meer inkomsten, meer baten dus meer rente!

Wat is de reden dat je voorzichtig begroot? Voorzichtigheid wordt beloond. Er zijn meer leden en ook meer leden die verzekering "afnemen" bij GVM.

Uitgaven:

Afdelingen krijgen bijdrage wanneer zij de jaarcijfers van de afdeling overleggen, er komen nog 2 afdelingen die de jaarafrekening overleggen.

Waarom is de Ledenadministratie veel duurder geworden? Er zijn zaken vervangen, kosten gemaakt voor het versturen van aanmaningen etc. Gebruik van @ mail adressen is tijdrovend ivm vele wijzigingen in @ mailadressen. Nieuw middel is acceptgiro via de mail? Bliksemafleidingscontrole, deze mensen hebben af en toe nieuw meetmateriaal nodig.

7. Verslag van de kascommissie

Hub van Erve doet verslag als voorzitter van de kascommissie: Op 26 februari 2010 is de kascommissie in Hoogland bijeengewest. Ruim van te voren zijn gegevens door Andrien, penningmeester, op gestuurd aan de kascommissieleden. De stukken zijn prima voorbereid door Andrien en perfect in orde.

Hub heeft aanvullingen: De pot OUD subsidie van RCE moet opgemaakt. Is er iets voor de leden in opleiding? Houtsoorten, verfgebruik, bescherming van hout, dit als uitgave "informatie" ook voor de geslaagde leden.

Theun houdt suggestie OUD van het RCE vast. We zijn bezig geweest met een informatie voor de geslaagden HOUT, dat is vastgelopen, we zijn bezig met een nieuw onderwerp.

8. Vaststelling van de jaarrekening en vaststelling begroting

Het gaat goed met de toezeggingen van subsidies. Dela Verzekeringen heeft recent een bedrag toegezegd. Cursus voor vertrouwenspersoon staat op de rekening, zo ook voor de materialen voor "De nieuwe molenaar".

Andrien licht de Onderbouwing van uitgaven van 70.000.00 euro toe. Een didactica, Tineke de Danschutter structureert de lesstof in lesbrieven. 15 casussen komen daar bij, drukkers- en vormgeveerkosten zijn opgenomen in dit kostenplaatje. Wat gebeurt er met publiciteit? Er zijn geen kosten opgenomen voor PR.

Begroting is goedgekeurd.

9. Benoeming van kascommissie en reservekascommissie

Kascommissie 2010 en 2011.

Afscheid van Hub van Erve als voorzitter kascommissie 2010

Kascommissie 2011: Voorzitter: Tinus Verwijmeren, leden: Jan Wieffer en Gerard Barendse, nieuw reservelid: Jop Kluis.

Uitreiking certificaat Vrijwillig Molenaar.

Dick Jan Braaij, bestuurslid van De Hollandsche Molen en nu in de functie van voorzitter examencommissie van De Hollandsche Molen neemt het woord.

Er is een speciale omstandigheid voor Chris West, hij heeft op 19 maart in

Aalsmeer op molen De Leeuw examen gedaan, gaat terug naar de VS en Chris wil graag het getuigschrift mee nemen naar de VS. Gefeliciteerd.
Chris veel plezier met je diploma voor vrijwillige molenaar.

10. Aanpassing Statuten: Bestuurstermijn afdeling.

Er is geen bestuurstermijn voor leden van de afdelingsbesturen. In lengte van dagen zitten "ze" er. Voordeel, een bemensing en continuïteit, soms blijft oud zeer "ook zitten", maar een doorgaande lijn kan plezierig zijn. Roulatie is goed bij de afdeling. Een bestuurstermijn is 4 jaar met 2 keer een verlening. Max 12 jaar aan een gesloten kun je een bijdrage leveren. Hoe gaan we het praktisch invullen, wanneer gaan we tellen vanaf wanneer?

Een vraag aan de afdelingsbesturen, hoe stelt het afdelingsbestuur het voor, het landelijk bestuur bekijkt het plan en accordeert, bij een vraag gaan we in gesprek.

De afdelingsbesturen zijn geen rechtspersoon, het afdelingsbestuurslid wordt voorgedragen en dan volgt er een formele bevestiging van het landelijk bestuur.

Kun je na aftreden na 4 jaar weer opnieuw benoemd worden? Ja.

Grote meerderheid gaat akkoord met dit voorstel bestuurstermijn afdelingsbesturen.

Al 30 jaar is Jannes Tiggelaar namens Drenthe in het afdelingsbestuur. Hoe moet dan nu verder, vraagt Jannes? Het afdelingsbestuur Drenthe maakt een voorstel dus je kunt officieel nog 12 jaar vooruit. Continuïteit in bezoeken van de Ledenvergadering door een afdeling staat op de tocht!

Dit is een ledenvergadering voor alle GVM leden, een afdeling wordt expliciet uitgenodigd op de opleidingsraad voor de afdelingen.

11. Voortgang en vernieuwing van de opleiding.

Met de Checklist wordt al gewerkt en de Afsprakenlijst voor leerling en instructeur wordt ook gebruikt.

Met het samenstellen van de Lesbrieven is Tineke de Danschutter aan de slag. Tineke heeft van oorsprong geen affiniteit met molens, ze is al goed ingepreparaat door Arjan Strijkstra en Pieter Hofkamp.

Wat is de precieze termijn van dit vernieuwingstraject?

Voor het publiceren van de Lesbrieven is het streven eind 2010. Na het schrijven is er een klankbord groep, dit is werkgroep 3..

Op 5 juni 2010 is er een opleidingsraad in Hoogland gepland, daar wordt gesproken over de herziening, bijdrages van de diverse personen en termijnen.

Het artikel in de Gildebrief over het Logboek is verhelderend, zeker voor de leerlingen in opleiding.

De theorie die je doet kan genoteerd worden onder 'notitie' op het aantekeningenblad.

Stagemolenaar? Is niet elke geslaagde molenaar en lid van GVM bevoegd om te tekenen voor de gemaakte uren van een gast (molenaar in opleiding)?

Er zijn plannen om de stagemolenaar in te voeren, deze stagemolenaar is echt bereid tijd te steken in het begeleiden ook al is de leerling een dag te gast. Als bestuur GVM verwachten we dat de afdelingen hun verantwoordelijkheid nemen en dat kwaliteit bij opleiden prioriteit heeft. Het afdelingsbestuur draagt instructeurs voor en stelt stagemolenaars aan.

De nieuwe leden bij GVM krijgen een welcomsbrief met logboek. Er staat dat de uren door instructeurs en "stage"molenaars worden afgetekend, er is nog niets officieel afgesproken! Het landelijk bestuur en het afdelings-

bestuur bewaken de kwaliteit van de effectieve maaluren die meetellen voor het examen.

Een taakomschrijving van de stagemolenaar maakt duidelijk wat je verwacht van een stagemolenaar en dus wat de leerling kan verwachten (effectief opleiden).

Op de opleidingsraad in juni komt dit punt op de agenda.

Opleiden is het doel van het Gilde. Wanneer je tijd hebt en je je betrokken voelt bij alles rondom opleiden dan nodigt het bestuur je uit om je aan te melden voor de functie binnen het landelijk bestuur met als aandachtsgebied Opleidingen (graag contact opnemen met de voorzitter of secretaris).

12. Rondvraag en Mededelingen.

Er zijn weinig leden die deze dag, de ledenvergadering, bijwonen. Hoe komt het dat er veel leden wegblijven. Het ochtenddeel is veel papierwinkel, het middagprogramma moet een trekker zijn.

Het is een zoektocht om een aantrekkelijke middag te presenteren. Heb je ideeën? Suggestie uit de zaal is om te kijken in de archieven van vorige ledenvergaderingen.

Een Ledenvergadering op de zaterdag voor Pasen is ongelukkig, we hebben er aan vast gehouden omdat het altijd de eerste zaterdag in april is. Ook het feit is dat voor vele leden de zaterdag een maaldag is.....vergaderen op een doordeweekse dag? Voor vele leden zijn dit werkdagen. Het blijft een lastige keuze, de ledenvergadering is één keer per jaar.

Er is een overleg geweest tussen 10 houtzagers, ze hebben ook met DHM gesproken.

Wat is er uitgekomen:

1. Men wil een specifieke houtzaagopleiding boven op de gildeopleiding.
2. Meer jeugd warm maken voor en laten draaien op een houtzagerij, naast "werkplaats" is het een industrieel instrument.
3. Uitwisselen van werken met houtzagers en structureren van werkwijzen.

Er klinkt een bravo voor dit initiatief voor de houtzagerij.

Er wordt opgemerkt dat ook de Olieslagers een initiatief hebben genomen waaruit meer onderling contact is voort gekomen.

Vraag van de voorzitter Theun aan de Olieslagers en Houtzagers om de website van het Gilde te gebruiken en een uitnodiging om kopij aan te leveren voor de Gildebrief.

De kopij graag bij Huub van Est (redactie) voor 1 mei, de sluitingsdatum voor kopij voor de Gildebrief.

Suggestie om te kijken naar een Bank met meer nadruk op duurzaamheid.

Een nieuw lid meldt dat er vele hobbels bij zijn aanmelding. Hij is inmiddels lekker aan de slag, Theun dankt hem voor de kritische opmerkingen met de vaag deze ook kort te sluiten met de ledenadministratie.

Is het mogelijk dat er een geluidsinstallatie aanwezig is, het ledenbestand raakt op leeftijd en heeft soms "gehoor"problemen. Kan dit gefinancierd worden door GVM zelf, om zo de oudere doelgroep bij GVM te bedienen?

13. Uitreiking Korenmolenaarscertificaten.

HansTitulaar vertelt dat er is heel veel belangstelling voor de cursus is dus er zijn vele certificaten uit te reiken en nog 3 mensen die vorig jaar zijn gestart en nu ook de opleiding hebben afgerond.

Aan de volgende molenaars wordt het certificaat uitgereikt:

Gijs Hasselbach, Jan Vermeulen, Henk Rutgers, Marc Crins, Patrick van Kessel, Pierre Konings, Nelly Sonneveld, John Wijnhoven, Tim Dreessen, Jan Struik, Bram Troost, Roel Kleen, Drewe Schouten, Martin van der Steen, Jan van Elteren, Sjoerd Gaastra en Goof van de Brink. Alisa Crawford, woonachtig in Holland, Michigan VS is ook vorig jaar geslaagd.

Op het scherm zien we met een presentatie de geslaagde molenaars aan het werk.

Materiaal dat is gemaakt voor het examen door één kandidaat is zo volledig dat dit heel goed gebruikt kan worden bij vernieuwing van het lesmateriaal.

Er is heel veel belangstelling voor deze cursus en er zijn al weer 10 mensen.

In de Gildebrief komen de gegevens hoe en bij wie je je kunt aanmelden, ook staat er informatie op de site AGK.

Volgende ledenvergadering: zaterdag 2 april 2011

Locatie is nu in het midden van het land, bereikbaar voor alle leden. Ideeën voor 2011?

Lunchpauze

Tijdens de lunch is er gelegenheid om Molen De Windhond te bezoeken.

Middagprogramma

Meer leven in Groninger Molens, een presentatie door Leen Duim van lesmateriaal op DVD dat in Groningen wordt gebruikt. De drie DVD's zijn te koop voor 10 euro.

Veiligheid en ARBO

Gerrit Duinker stelt zich voor als opvolger van John Houben.

Doel is de veiligheid van molens (en de omgeving), molenaars en publiek.

Een ARBO catalogus maken is niet haalbaar, Leo Endendijk directeur van De Hollandsche Molen, zegt toe dat er een plan van aanpak komt voor een ARBO map. Gerrit is erbij betrokken.

Onderwerpen zijn: Publiek en Draaiende delen. De eindverantwoording ligt bij de eigenaar, maar in veel gevallen is er een delegatie naar de molenaar. Hoe dragen we als molenaars de verantwoordelijkheid voor die veiligheid. Gerrit zorgt voor stukken in de Gildebrief over ARBO en wil graag in contact met de molenaars komen. Een centraal meldpunt voor (bijna) ongelukken is wenselijk.

Gerrit Duinker wordt in de Gildebrief in het Colofon opgenomen.

Daarna start het interactieve deel over Veiligheid:

"Met regels voorkom je geen ongelukken, het gaat om gedrag"

In een groepje wordt gesproken over de vragen die worden uitgereikt door Theun.

Veiligheid voor de molen, de molenaar en de bezoekers.

- Wat betekent de ARBO wet, Wat is de taak van de eigenaar/ molenaar?
- RI&E map is onderdeel van de ARBO wet, Wie heeft deze doorgenomen, ingevuld en besproken met eigenaar?
- De eigenaar heeft geen geld voor kleine reparaties. Wat doe je?
- Grote groep bezoekers komt op je molen, je bent alleen. Wat doe je?
- Wat is het aantal mensen dat maximaal op de stelling bij jou mag?
- Geïnteresseerde vader met kleine kinderen, wat doe jij?
- De kap is verboden gebied, altijd? Wanneer wel, wanneer niet?
- Een leerling/ gediplomeerd molenaar zeilt jouw molen op met gymmen aan, wat doe je?
- Gelden er kledingvoorschriften op de molen?
- Je komt wel eens op andere molens, wat zijn de grootste gebreken die je tegenkomt.
- Pfffff, dat ging net goed, zijn er situaties die door slecht onderhoud of ondoordachtheid of routine bijna misgingen? Wat deed je?

De vragen worden met elkaar in kleine groepjes besproken, daarna plenair aan de orde gesteld, met tips en trucs.

Tips bij noodsituaties.....

- BHV kent een ontruimingsplan, daar hoort een telefoonlijst bij wie betrokken is en wie er deskundige in het gebouw is.
- Wanneer je alleen draait moet je een mobiele telefoon in bedrijf bij je hebben.
- Een lijst met informatie bij de brandweer: In noodgevallen is het handig voor ambulance en brandweer om in de molen te kunnen vinden wie er gebeld kan worden en om als dat nodig is de molen stil te kunnen zetten. Dus: Brandweer instrueren hoe je de wieken vangt, instructie en voldoende herhaling.
- Buren bij de molen hebben de gegevens van de molen en telefoonnummers van de molenaars.

Op de achterzijde van de lijst staat de vraag: Hoe is de toestand op jouw molen?

Theun en Gerrit ontvangen graag de ingevulde lijst met de puntenscores. Het doel is om inzicht te krijgen in de toestand van de molens van de aanwezigen.

Dank daarvoor.

De lichaamsdelen in de molen bespreken we niet. Het overzicht van de ingeleverde lijsten met lichaamsdelen kunnen opgevraagd worden bij Theun

Spreekwoorden en diernamen en lichaamsdelen rondom de molen zijn leuke onderdelen om op een afdelingsvergadering als "pauze"onderdeel op de agenda te zetten.

Theun dankt alle aanwezigen voor hun komst naar en bijdrage tijdens deze ledenvergadering en wenst iedereen een goed paasweekend en wel thuis.

De presentielijst is getekend door 68 leden.

April 2010,
Joke Klinkspoor,
Secretaris

Over de grens

Iets ten noorden van Roermond komt het rivierviertje de Schwalm in de Maas uit. Zo'n 30 km stroomopwaarts, ten westen van Roermond ligt het plaatsje Wegberg in het Schwalmthal. Sinds april kan men er een zogenaamde Wegberger-Mühlen Tour maken.

Vanaf de 10e eeuw was het Schwalmthal het hart van de vlasseelt. In de 12e eeuw kende het rivierviertje meer dan 40 watermolens waarvan 22 onder Wegberg. Het vlas werd verwerkt voor de linnenweverij tot aan het eind van de 19e eeuw. Uit het vlaszaad werd olie geperst. In de 18e eeuw zo'n 15.000 liter per dag die verhandeld werd op de markten van Keulen en Antwerpen. Van al de watermolens zijn er nog maar 14 te zien. De meeste daarvan hebben een nieuwe bestemming gekregen waar het vaak goed toevoet is. Van Negen is het waterrad nog aanwezig en in het molenmuseum van de "Schrofmühle" in Wegberg kan men nog zien hoe olie wordt geslagen. Misschien iets voor een uitstapje. Meer info op www.wegberg.de.

Deze rubriek vermeldt activiteiten van de vereniging, de afdelingen en de regio. Hoewel de redactie begrip heeft voor het feit dat activiteiten vaak op korte termijn worden georganiseerd verzoeken wij iedereen rekening te houden met de verschijningsdata van de Gildebrief. Het is immers niet zinvol activiteiten te vermelden die al hebben plaats gevonden op de dag van verschijnen van de Gildebrief. De Gildebrief verschijnt voorafgaand aan de jaarvergadering eind maart, eind juni, eind september en vlak voor Kerst. U kunt ook even contact opnemen met de eindredacteur.

Drentse Molendag 2010

Na alle festiviteiten vorig jaar ter gelegenheid van de 25e Drentse molendag is er dit jaar weer een gewone molendag. De Drentse molendag zal dit jaar worden gehouden op zaterdag 28 augustus. Net als andere jaren hopen

we dat er een groot aantal van de 38 molens draait en geopend is voor het publiek. Er is zoals gebruikelijk weer een affiche met een afbeelding van een van de Drentse molens. En op de Drentse Molendag zelf kan gaat de Drentse Molendag vlag weer in top. De gegevens over de deelnemende molens en eventuele activiteiten zijn vanaf begin augustus te verkrijgen via het secretariaat van de Molenstichting Drenthe, of te vinden op de website van de molenstichting: www.molensindrenthe.nl.

Pelmolendag Groningen

Op 16 oktober 2010 vindt er weer een instructiedag plaats op Pelmolens Edens en Dijkstra in Groningen van 9.00 - 16.00 uur. Een mix van Theorie en praktijk. Er is ruimte voor 12 deelnemers. Er is veel belangstelling, maar leerlingen uit Groningen hebben voorrang. Meer informatie is verkrijgbaar bij het Groninger Molenhuis. www.groningermolenhuis.nl

Hou streekseigenschappen in ere!

Marc Crins Molenzeilen

- ◆ Nieuwe molenzeilen, diverse mogelijkheden
- ◆ Reparaties van uw oude zeilen
- ◆ Lui-matten
- ◆ Bil kussens (in zeildoek)
- ◆ Aanverwante artikelen

Vraag vrijblijvend een offerte aan!

Dionysiusstraat 22
6071 KH Swalmen
tel. 0475-850284

gsm: 06-20949805
www.molenzeylen.com

Koninklijke onderscheidingen

Jan Wieffer geridderd

Op 30 april 2010 werd Jan Wieffer uit Hengelo benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau voor zijn vele verdiensten

als vrijwillig molenaar. Bij een bezoek zo'n 30 jaar geleden aan de molen in Ommen liep hij het molenvirus op. Hij besloot de opleiding te gaan volgen. Dat gebeurde niet in zijn Twente maar op de molen in Gronsveld bij Maastricht. Daar was hij door zijn werk terecht gekomen. In 1979 slaagde hij voor het examen. In 1981 verhuisde hij naar Hengelo en maalde op de Braakmolen in Goor. Daar begon ook zijn instructeursleven. Een paar jaar later ging hij draaien op de molen in Usselo. Vanwege studie werd hij "Heggemulder" op vele molens. Twente

heeft nogal wat watermolens dus is hij er ook maar watermolenaar en instructeur geworden op dit gebied. Ook heeft hij als penningmeester zijn steentje bijgedragen in het bestuur van de Afdeling Overijssel. Hij was inventief in het vinden van subsidies die het Gilde ten goede kwamen. Daarnaast was hij 25 jaar actief als vrijwilliger bij de scouting in Hengelo.

René Vogels

Instructeur René Vogels uit Geffen is op 30 april 2010 benoemd tot Lid in de Orde van Oranje Nassau vanwege zijn verdiensten als vrijwilliger op sportgebied (oprichter basketbalclub, een tennisvereniging en andere takken van sport) in Rosmalen en Geffen.

René is sinds 1984 vrijwillig molenaar in Rosmalen en Lith. Sinds 1998 is hij ook instructeur en zet hij zich in om in Den Bosch weer molens te herbouwen op hun oorspronkelijke plaats.

Strijkmolen E

Op 21 mei 2010 vond de opening plaats van het "Zes Wielencomplex" dat sinds een aantal jaren in handen is van de Molenstichting Alkmaar en Omstreken. Met de restauraties van Strijkmolens D en E is eerste fase van het complex van vijf molens afgerond. Bij de opening werd een minuut stilte in acht genomen voor Arie Schoenmaker de laatste molenaar/bewoner van strijkmolen E die er tot juni 2007 50 jaar had gewoond met zijn familie.

Bij de opening ontving Ton Rijvordt, uit handen van de burgemeester van Alkmaar een

koninklijke onderscheiding voor zijn inzet op het terrein van cultureel erfgoed en monumentenzorg. Hij is 44 jaar vrijwillig

molenaar, vanaf 1976 op de Robonsmolen in Alkmaar, 10 jaar secretaris van de stichting Alkmaar en Omstreken en 20 jaar penningmeester van Stichting behoud Wimmumermolen in Egmond aan de Hoef.

Hij ontving onder andere een unieke foto van Strijkmolen E uit de jaren dertig van de vorige eeuw waarvan ook tegen betaling overdrukken verkrijgbaar zijn. De opbrengst, hoe kan het anders, komt ten goede aan de stichting.

Andere nieuwe ordedragers

In Zeeland (NBr) is Cees van Dongen, die met zijn vader op de Coppensmolen draait en deze ook onderhoudt als vrijwilliger. Daarnaast vericht jij ook al vele jaren andere vrijwilligerstaken in Zeeland.

Toon van As van molen Eendracht maakt Macht in Meterik ontving een koninklijke onderscheiding voor zijn verdiensten als vrijwilliger en andere mulderswerkzaamheden.

In Zuilichem viel de eer te beurt aan de bewoner en vrijwillig molenaar Jaap Verweij. Piet Geenen uit Boxmeer, oud-molenaar in Oploo, ontving op de watermolen van Oploo uit handen van burgemeester van Soest van Boxmeer een lintje voor zijn vele verdiensten als vrijwilliger. Naast andere vrijwilligers-activiteiten was hij degene die zowel de windmolen als de watermolen van Oploo zowel letterlijk als figuurlijk weer aan het draaien heeft gebracht.

Nieuwe ARBO/HACCP coördinator

Met instemming van de vergadering is op 3 april Gerrit Duinker uit Nijkerk aangetreden als de nieuwe ARBO coördinator. Hij is vrijwillig molenaar

sinds 1982 en twaalf jaar actief geweest op De Walderveense Molen en 't Hert in Putten. Hij kwam daartoe door het boek van de maand 'Molens in Nederland' van midden jaren zeventig waarin werd gesproken over het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

Lid van een gilde dat oude werkmachines die weer en wind trotseren laat draaien en onderhouden trok hem aan. Als je op Texel bent geboren ligt dat eigen-

lijk wel wat voor de hand. Temeer daar hij als tienjarig jochie al onder de Traanroeier in Oudeschild rond liep met de vrachtrijder die daar steenkolen moest laden. Misschien ligt daar wel de basis van de belangstelling voor onze nationale trots; een werkende molen in ons vlakke landschap. Werk en gezin vroegen zoveel aandacht dat hij actief molenaar af werd. Maar de interesse en het lidmaatschap bleven; met alle informatie in de kast die daar bij hoort. In de herfsteditie van de Gildebrief las hij dat de functie van ARBO coördinator vacant was. Contacten met John Houben en het GVM-bestuur leidden al snel tot een positief besluit. En dat mede op grond van de ervaringen als gebouwbeheerder van een groot landelijk adviesbureau waar ARBO en HACCP regelmatig op de agenda stonden.

Inmiddels gepensioneerd lijkt het hem een zinvolle en ook plezierige opgave om zich op het gebied van veiligheid in de vrijwillige molenaarswereld in te zetten.

Hij zal dit gaan doen in nauw overleg met het bestuur en vooral ook in contact met De Hollandse Molen om aldus de veiligheid op de molens te bevorderen voor zowel de vrijwilligers als ook voor de vele bezoekers die jaarlijks genieten van ons prachtige molenbestand. Adequate informatie in een heldere structuur kunnen er toe bijdragen dat ieder zijn eigen verantwoordelijkheid zo goed mogelijk kan invullen en uitdragen. Voor de communicatie is de Gildebrief natuurlijk uitstekend geschikt. Maar hij hoopt ook in de loop der tijd met afdelingen en molenaars contact te hebben.

Overzicht geslaagden van de Voorjaarsexamens 2010

Geslaagden, proficiat!

In de eerste helft van 2010 heeft de examencommissie van "De Hollandsche Molen" weer het examen voor het "Getuigschrift Vrijwillig Molenaar" afgenomen.

Dit gebeurde op 14 molens met in totaal 45 kandidaten. Van deze kandidaten zijn er 41 geslaagd.

Een slagingspercentage van 91%, een mooi resultaat.

Voor het **windmolenaarsexamen** zijn geslaagd:

examen maandag 15 maart 2010,
Molen: Pelmolen Ter Horst, Rijssen
G. van Zwol, Albergen
S.P.N. van Kampen, Luttenberg
R. Lubbers, Lochem

examen donderdag 18 maart 2010,
Molen: De Oude Molen, Fijnaart
A. Kleiss, Etten-Leur
O. Wubbels, Tilburg
F. Klijn, Papendrecht
J. Bakker, Kapelle

examen vrijdag 19 maart 2010,
Molen: De Leeuw, Aalsmeer
C. West, Amsterdam
R. Butterman, Stompvoren
A. van der Lende-Groot, Stompvoren
M. Jansen, Bergen (NH)

examen maandag 22 maart 2010,
Molen: De Eendracht, Gieterveen
A. Verhagen, Nieuw Roden
W. de Best, Zwartemeer

examen vrijdag 26 maart 2010,
Molen: Het Pink, Koog a/d Zaan
A.J. de Goede, Bovenkarspel
C.M.M. Mens, Hoogwoud

examen woensdag 31 maart 2010,
Molen: De Widde Meuln, Ten Boer
W.Goossen, Westerwijtwerd
R. Glazenburg, Groningen
S.G. Faber, Briltill

examen donderdag 1 april 2010,
Molen: De Kievit, Grijpskerk
G. Boersma-Reitsma, Oldehove
S. Steenbrink, Leeuwarden

examen donderdag 8 april 2010,
Molen: Molen van Verbeek, Sint Odiliënberg
J.P. Camp, Beek
R.A.J.M. Valkenburg, Heerlen

examen vrijdag 9 april 2010,
Molen: De Volksvriend, Liessel
C.J.P.A. de Theije, Deurne
R.A.M. van der Veeke, Someren,
W.H. Scharroo, Helenaveen

examen donderdag 15 april 2010,
Molen: De Vink, Herveld-Zuid
M. van der Leeuw, Bennekom
L.J.M. Deerns, Oss
B. Brinkman, Amerongen

examen vrijdag 16 april 2010,
Molen: De Prins van Oranje, Bredevoort
N. Heinen, Beltrum
A.E. Banda, Ruurlo
G. van Merrebach, 's-Heerenberg
H.W.B. Stevens

examen donderdag 22 april 2010,
Molen: De Valk, Montfoort
P. van der Heide, Bodegraven
J. Brandon, Baambrugge
W. Endendijk, Soest
R.M. Verzijl, Gorinchem

examen vrijdag 23 april 2010,
Molen: De Leemansmolen, Vriezenveen
W. ten Brinke, Hardenberg
G. van der Weide, NieuwLeusen
E.J. van Zeijts, Wijster
J. van Bentum, Kampen

Voor het **watermolenaarsexamen** zijn geslaagd:

examen donderdag 25 maart 2010,
Molen: De Mallumse Molen, Mallum
E. Westgeest, Vasse

Wij wensen jullie proficiat en hopen dat jullie nog lang en met veel plezier op je molen mag draaien en liefst malen.

Verder een welgemeend proficiat aan de instructeurs, gastgevend molenaars en alle anderen, die met hun belangeloze inzet en vrije tijd, hieraan bijgedragen hebben.

Het bestuur

Puntkomma

Rubriek voor reacties of aanvullingen van lezers

Geachte redactie,

De Gildebrief wordt elke editie beter. Ik geniet van alle artikelen, vooral als ze leerzame stof bevatten. Dat was zeker het geval bij het maartnummer. Veel genoten en veel geleerd.

Iets begrijp ik niet: In 1983 slaagde ik bij het examen als vrijwillig molenaar, mijn getuigschrift werd in 1984 uitgereikt (zie foto). In 2009 was ik dus 25 jaar vrijwillig molenaar. Maar nooit heb ik daar van het gilde enige erkenning over gehoord. Vroeger werd nog eens een speldje overhandigd, maar die heb ik ook niet gehad.... Hoe komt dat? Op 16 maart j.l. overleed Bennie Heinen, een van de Bronkhorster

molenaars (geboren in 1933). Bennie was een goede molenaar maar heeft nooit examen gedaan en was waarschijnlijk geen lid van het gilde. Ik vermoed dat u niets wist van zijn bestaan, en daardoor niet vermeld werd in de Gildebrief. Met vriendelijke groet,

Knud Jensen
(vrijwillig molenaar Bronkhorster korenmolens)

Uitgaven van het gilde van vrijwillige molenaars

ten behoeve van de opleiding tot vrijwillig molenaar

HET ENTREEPAKKET

De basiscursus – op enkele hoofdstukken na gereed. Alle overige lesstof wordt in de loop van de tijd nieuw vervaardigd en uitgegeven en zal in de loop van de tijd worden toegezonden. De leden in opleiding dienen dit pakket bij aanmelding aan te schaffen (niet inbegrepen bij de contributie). De prijs bedraagt € 42,50.

UITGAVEN TER VERBREIDING VAN DE KENNIS OVER MOLENS

Informatie XVI – Waarom draaien molens linksom? Waarom helt de bovenas? De tonmolen. Prijs: € 7,50 (incl. porto).

Informatie XIX – Molenaarservaringen J.B. Kaal. Prijs: € 7,50 (inclusief porto).

Informatie XXII – Bovenassen. Prijs: € 7,50 (inclusief porto).

Mappen voor de basiscursus
Prijs: € 11,00 (incl. porto).

HACCP-Rapport Hygiëncode

Te bestellen via Gilde verzendingen.

Inclusief porto € 30,00.

Exclusief porto € 25,50.

GRATIS UITGAVEN

- Informatiefolders
- Statuten en Huishoudelijk Reglement
- Bladen voor het maalboekje voor leden in opleiding en geslaagde leden
- Examenisen
- Voorbeeld voor een Modelcontract vrijwillig molenaar
- Folder betreffende Gildeverzekeringen

BESTELLEN BIJ HET GILDE

H.P.A. (Hub) van Erve

Hoevense Kanaaldijk 9

5018 EA Tilburg, tel. 013-5362100, of

verzendingen@vrijwilligemolenaars.nl

Wetenswaardige literatuur

Onderstaande literatuur is te bestellen op de erbij vermelde adressen. Vergeet niet daarbij uw naam- en adresgegevens te vermelden.

Molens. De nieuwe Stokhuyzen.

Waanders 2007, 240 blz, Prijs € 22,50. Herziene editie. Weidemolen, torenmolen, monniksmolen, wipstellingmolen: geen molentype of F. Stokhuyzen (1890-1976) traceerde de geschiedenis, techniek, functie, locatie etc. Een standaardwerk.

Opleiding Watermolenaar (Poldermolens)

Door: Ing. J. den Besten.

Te bestellen door overmaking van € 23,00 (incl. porto) op girorekening 139754 t.n.v. J. den Besten te Loenen aan de Vecht.

Over molens der fam. Honig

Door: P. Boorsma. Prijs € 10,00 (incl. porto). Te bestellen bij het Gilde (zie boven).

Lesbrieven Basisonderwijs

Lesbrief Poldermolen compl. Prijs € 7,50.

Lesbrief Korenmolen compl. Prijs € 7,50.

Lesbrief Watermolen compl. Prijs € 7,50.

Deze lesbrieven zijn bedoeld voor leerlingen van de hoogste klassen van het basisonderwijs of de laagste klassen van het voortgezet onderwijs. De lesbrieven omvatten de lesbrief

zelf voor de leerlingen, een docentenhandleiding en een werkblad.

Pellen van gerst tot gort

Lesbrief voor molenaars.

Uitgave van Stichting Groninger Molens, Lopende Diep 8, 9712 NW Groningen.

Prijs € 6,00 (excl. porto).

Werking van de pelmolen

Door: P.H. Havik.

Facsimile handschrift € 15,00 (incl. porto).

CD-rom met transcriptie handschrift en lijst met Zaanse en Groningse termen,

€ 5,50 (incl. porto). Boekje + CD-rom

€ 20,00 (incl. porto). Te bestellen bij het Gilde (zie boven).

Zingende Stenen

Door: D.J. Abelskamp. Prijs: € 21,00 (incl.

porto). Dit boek is te bestellen via de Website van het Gilde (www.vrijwilligemolenaars.nl) of bij Hub van Erve (zie hierboven).

Wiekssystemen voor polder- en industrie-

molens Door: G. Pouw. Te bestellen door overmaking van € 11,50 (incl. porto) op rek. nr. 55.44.45.050 t.n.v. G. Pouw, Naarden o.v.v. uw eigen naam en adresgegevens!

MEESTERMOLENAAR

New Yorkse Molenaar

Anders dan gebruikelijk werd er op de jaarvergadering van het Gilde een Diploma aan een Vrijwillige Molenaar uitgereikt. Chris West ontving uit handen van Dirk Jan Braaij van de examencommissie het certificaat. Op 19 maart slaagde hij in Aalsmeer voor het examen. Chris is een geboren New Yorker en woont sinds 2001 in Nederland. In juli keert hij met vrouw en kinderen terug naar de Verenigde Staten. Reden waarom hij nu het diploma ontving en niet, zoals gebruikelijk, op de eerstvolgende jaarvergadering van De Hollandsche Molen.

Chris is cultureel antropoloog en gaf les op de Hogeschool van Amsterdam. In 2006 begon hij zijn opleiding op houtzaagmolen De Eenhoorn in Haarlem. Hij vond de opleiding leuk. Joyce Beneker was een beetje zijn molenmoeder. De opleiding was soms een beetje streng, soms minder streng. Maar het niveau moet zeker niet verlaagd worden en "soms een beetje meer interesse wekken voor het feit dat je beheerder bent van een monument. Je kunt het vergelijken met het behalen van een rijbewijs. Plotseling staan alle wegen open."

Vanuit zijn vak is hij geïnteresseerd in geschiedenis. Ook al gaat hij dan niet terug naar New York, maar naar een noordelijk van New York gelegen staat zonder windmolens. "Zal wel een watermolen worden" denkt hij. Toch hoopt hij nog mee te maken dat er in New York weer een windmolen komt te staan op Manhattan of Governors Island waar 400 jaar geleden ook de eerste windmolens stonden. Liefst een houtzaagmolen natuurlijk. Net als toen.

Huib van Est

Foto's: Jos Schooten

©2010 Het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

Niets uit deze uitgave mag worden veelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronische gegevens-verwerking of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

An American in Harlem

